

קונטרס

אאלפך חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך כלל

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכביות [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור]
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן ליצור קשר
עם מערכת
'בלבבין משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בלל

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' בלל ז

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה בלל יט

סוגיות במחשבה בלל ס

ר"א שערים

צירוף ב-ל לג

קבלה

בלבביפדיה קבלה בלל לז

מילון ערכים בקבלה בלל - אדם בלל מא

ארמית

מילון ערכים בארמית בלל-בולסיף-אפקטפיוון-בלום-בול-

מזד אספסתא-ברבל-מדובבלל-הובלילא-טרד-טרבן

מדור עבודה

בלביפדיה עבודת ה'
בלל

בלביפדיה עבודת ה' בלל

שהתורה בלולה בשורשים היינו שכח הקיום וכח הביטול בלולים אצלה יחד.

וכמו שהוזכר פעמים רבות מאד מדברי רבותינו, ומובא בגר"א בשבעים כוחות הנפש שהוא מונה בביאורו לספר ישעיה, הכח בנפש של 'העדר קודם להויה'.

ולענינא דידן, זהו הנקרא בלשון פשוטה חיים ומות, וא"כ, התורה שהיא שורש הכל שע"י 'איסתכל באורייתא' מכח כך 'ברא עלמא', מונח בה כח הבלילות שבשורשים.

וישנם כמה וכמה דוגמאות שמתגלה בהם שורש כח הבלילות שבתורה שהיא מחברת בשורשה חיים ומות.

גילוי חיבור החיים והמות בצורת קבלת התורה וגילוי חיבור החיים והמות בצורת עסק התורה

הרי כדברי חז"ל כידוע מאד, במתן תורה אומר הקב"ה לישראל "אם מקבלים אתם את התורה מוטב, ואם לאו, שם^א תהא קבורתכם", וכמו שהרחיבו רבותינו, שזה לא נאמר רק בזמן מתן תורה, אלא מזמן תורה ואילך, כשיש מי שעסוק בתורה, יש קיום לעולם, אבל אם אין מי שעוסק בתורה, העולם איננו יכול להתקיים ועל זה נאמר בפסוק "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתית", והיינו שמציאות התורה גילתה שלעולם 'הסייף והספר ירדו כרוכים לעולם זה בזה'. כלשון המשנה באבות, אלא שעד זמן מתן תורה, זה היה נמצא בהעלם וב'גניזו', אבל משניתנה התורה מתגלה הדבר להדיא ש'הסייף והספר

בלל - כדוגמא מה שנאמר בקרא 'בלולה בשמן', והרי כל דבר ודבר שורשו באורייתא, וביחס דידן כח הבלילות בעלמא שורשו הוא בכח הבלילות שמתגלה בתורה הקדושה.

כח הבלילות המתגלה בתורה דענפים - בתורת בבל וכח הבלילות המתגלה בשורשים שבתורה - בחיבור כח הקיום וכח ההעדר יחדיו

ובכח הזה של הבלילות שמתגלה בתורה הקדושה ישנם ב' גילויים, גילוי של בלילות בהתפשטות של התורה וגילוי של בלילות בשורש התורה, בהתפשטות של התורה, כח הבלילות הוא המתגלה בתורת בבל וכדברי חז"ל שהיא נקראת תורת בבל משום שהיא בלולה מן הכל, בלולה במקרא במשנה ובתלמוד, - זהו הענף של כח הבלילות שבתורה המתגלה בתורת בבל.

אבל בשורש, מהו כח הבלילות שמתגלה בתורה - הרי כפשוטו התורה נקראת 'תורת חיים' וכמטבע לשון התפילה "נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים" אבל בעומק, התורה בשרשה, בלולה מחיים ומההיפך של החיים, היא בלולה מחיים ומות^א.

וא"כ, כח הבלילות המתגלה בענפים של התורה זהו מה שהתורה בלולה מחלקי התורה שבה, בלולה במקרא במשנה ובתלמוד, אבל בשורש שבה, היא בלולה בשורשים עצמם, כלומר השורשים של כל דבר הם כח הקיום של כל דבר וכח הביטול של כל דבר, וא"כ מה

^א (וכפי שיתבאר בהמשך הדברים).

^ב ולגירסא אחרת - 'פה תהא קבורתכם'.

ונמצא א"כ, שאצל "חתן היוצא לקראת כלה" מונח אופן של חיבור חיים ומות, מצד אחד חיים - "ראה חיים עם אשה אשר אהבת", אבל מאידך "נחות דרגא ונסוב איתתא" - ולכן חתן זה אותיות נחת מלשון ירידה, וזהו א"כ השורש המתגלה בחתן שמונח בו ג"כ מה שהוא יורד ממדרגתו שבזה הוא מוסר את נפשו בכדי לשאת אשה.

וביתר חידוד, כלומר - כשהאיש נושא אשה, האיש הוא בבחינת נותן והאשה היא המקבל, והרי שבנישואין האיש מעמיד את עצמו כנותן בכדי להיטיב לזולתו, והנתינה באופן השלם היא הנתינה במדרגת חסד-חסיד שמי שנותן במסירות נפש הוא הנקרא חסיד, וכמו בדוגמא הידועה שאומרים חז"ל לגבי צפרניים שהזורקן רשע, הקוברן צדיק והשורפן חסיד, וביארו רבותינו שמי ששורף את הצפרניים שלו, הוא מסכן בזה את עצמו, ואפילו הכי הוא שורף אותם במסירות נפש כדי שהם לא יזיקו לזולתו ועל שם כן נקרא חסיד, והרי שהחסידות הגמורה היא הטבה במסירות נפש.

כח המסירות נפש המתגלה מצדו ית"ש בשורש הבריאה

ואיפה הגילוי של המדרגה הזו בשורש השורשים - הרי הבורא עולם ברא את עולמו בכדי להיטיב לבריותיו, וכיון שהוא ית"ש הוא 'אין סוף', הוא צמצם את עצמו ונתן מקום לנבראים גבוליים בכדי שתהא האפשרות להשפיע להם שפע גבולי, וזה בגדר מסירות נפש - יציאה מעצמות ה'אין סוף' כביכול, ששם מתגלה נתינה אין סופית, לאופן שהקב"ה נותן נתינה שיש בה אופנים של גבול, זהו גדר של מסירות נפש מצדו ית"ש, והרי ששורש כל הבריאה כולה היא ע"י מסירות נפש מצדו ית"ש.

אלא שהמקום שזה התגלה בפועל זה היה במדרגת מתן תורה שזה היה בצורה של 'כחתן היוצא לקראת כלה' כמו שנתבאר שמונח בזה גדר של מסירות נפש אבל שורש הכח הזה הוא

ירדו כרוכים זה בזה, וכפי שהוזכר, השורש של זה הוא ב'אם מקבלים אתם את התורה מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם'.

ומונח כאן א"כ שורש הדבר שישראל קיבלו את התורה באופן של חיבור חיים ומות.

ובלשון של עבודה, זהו הכח לעסוק בתורה במסירות נפש, והיינו שגם בעסק התורה עצמו מתגלה כללות ה'דבר והיפוכו' של חיים ומות, מצד עצם עסק התורה, זה גילוי של חיים, אבל מצד המסירות נפש, זהו גילוי של מות.

וזה הרי היה צורת מתן תורה, כמו שאומרים חז"ל שעל כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתו, כלומר - היה את הדיבור שהוא בבחינת 'דברי אלקים חיים', דיבור של חיים, אבל על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתו, זהו הכללות של המות שמתגלה יחד עם מציאות החיים.

זה צורת קבלת התורה וזוהי צורת עסק התורה.

ומונח כאן א"כ שבשורש, האופן שהקב"ה מצדו מתגלה לישראל הוא באופן של חיבור חיים ומות.

שלימות כח הנתינה המתגלה בנשיאת אשה - נתינה במסירות נפש

ובדרך רמז - הגימטריא של חי ומת זהו חתן שהרי כדברי חז"ל הצורה של מתן תורה היתה "כחתן היוצא לקראת כלה", שקודשא בריך הוא וישראל היו בבחינת חתן וכלה, כלומר, מצד אחד, כאשר החתן נושא כלה נאמר בו "ראה חיים עם אשה אשר אהבת", אבל מאידך כלשון הגמ' בב"מ "נחות דרגא ונסוב איתתא" שאומרים לאדם - תרד במדרגה בשביל לשאת אשה, והרי כדברי חז"ל כידוע כל מי שיוורד ממדרגתו "מיתה קרינן ביה", יש בזה בחינה של מיתה כיון שבעצם הירידה ממדרגתו מונח איבוד של מקום החיים שלו, וכיון שבירידה ממדרגתו יש ניתוק ממקום החיים, זהו מות.

וכמו שהוזכר לעיל, הכח של הבלילות בענפים זהו המתגלה בתורת בבל שהיא בלולה במקרא בלולה במשנה ובלולה בתלמוד, אבל לעומת כך, הכח של הבלילות המתגלה בשורש של הדברי תורה הוא דייקא שייך לתורת ארץ ישראל ששם מתגלה שורש החיבור של החיים והמות^א.

ובדקות - הרי התורה לא ניתנה לא בארץ ישראל ולא בבבל אלא היא ניתנה במדבר, כלומר, המדבר הוא המקום הממוצע בין ארץ ישראל לחוץ לארץ, ודייקא שם הוא מקום נתינת התורה.

ונתבונן להבין עמוק - הרי כפשוטו התורה היתה צריכה להינתן על הר המוריה שנקרא מוריה משום שמשם יוצאת הוראה לישראל כדברי חז"ל, וכמו שנאמר בקרא "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" והרי שלכאן כיון שאם הוא מקום השורש של גילוי התורה, מצד כך היה ראוי ופשוט במושכל ראשון שהתורה תינתן בא"י ובירושלים על הר ציון - "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

אבל התורה ניתנה במקום של מדבר שהוא מקום הממוצע בין ארץ ישראל לחוצה לארץ - ולכן דייקא כשבני ישראל יוצאים ממצרים כשהם במקום הממוצע - בדרך להיכנס לארץ ישראל אבל דייקא כשהם עדיין קודם כניסתם לארץ ישראל, שם המקום שניתנה התורה. והיינו שהתורה ניתנת במקום הממוצע בין ארץ ישראל לבין חוץ לארץ.

ועומק הדבר לפי מה שנתבאר משום שהתורה כוללת הן את הבלילות העליונה והן את הבלילות התחתונה.

ויתר על כן, הרחבת הדברים - מצד התיקון, כח הבלילות המתגלה בענף זהו הכח המתגלה

בראשית הבריאה שהקב"ה צמצם את עצמו שלא לגלות את מידותיו הבלתי גבוליים^א אלא שיתגלה הגבול של מידותיו שזהו כח המסירות נפש המתגלה בשורש ההטבה.

ועולה א"כ, שמצד הנותן, הקב"ה עצמו נותן את התורה באופן של מסירות נפש - "כחתן היוצא לקראת כלה" שחתן זה צירוף של חי-מת כמו שנתחדד.

חיבור חיים ומות המתגלה בעסק התורה בבחינת 'חוק' - פלא בלתי מושג

יתר על כן, הרי נאמר בתורה "זאת חוקת התורה וגו' זאת התורה אדם כי ימות באוהל" וכדברי חז"ל הידועים - "אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה" ובדרך רמז - 'חוקת' בגימטריא חיים-מות, והיינו שב'חוקת' מונח היסוד של צירוף חיים ומות, ומה שכפשוטו 'אדם כי ימות באוהל' זה מיתה, אבל במה שדורשים חז"ל "אין ד"ת מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה" כפי שהוזכר, מונח עומק המדרגה של חיבור חיים ומות.

כלומר, מחד כל מי שמחובר אל התורה הוא מחובר אל החיים והוא חי, אבל מאידך ב'ממית עצמו עליה' מונח שורש של מות, אלא שזה מות שמחובר עם החיים, וכשהמות מחובר עם החיים זה הגדר של 'חוקת התורה' כי החוק הוא מקום הפלא הבלתי מושג, בבחינת מה שאומרים ע"ז חז"ל "חוקה חקקתי ואין לך רשות להרהר אחריה", ולעניינא דידן זהו א"כ החוק, חיבור החיים והמות.

ושם שורש מקום הבלילות שבתורה, בלילות של מציאות החיים והמות שהיא בלילות השורשים.

^א בביטוי של לשון מושאל.

^ב עם הו'.

^ה [וכפי שיתברר בהמשך הדברים].

הוא מביא לעולם, היינו מכח שלא מתגלה אצלם הבלילות דתיקון שהיא הבלילות של החיים והמות שהיא היא עיקר מדרגת קבלת התורה שמתגלה בפרט מצד מדרגת ארץ ישראל¹, אלא מה שמתגלה אצל אומות העולם בכלל ואצל בכל בפרט הוא הצד התחתון של הבלילות, בלילות שאינה מצרפת חיים ומות אלא בלילות שבתוך המות עצמו, שזהו המבול שהוא מות שמגיע באופן של בלילות.

כח הבלילות של 'שם כלל ה' את שפתם' שלעומת ה'כלולה במקרא במשנה ובתלמוד' של תורת בכל

ושורש כח הבלילות הזה של 'שםא מביא מבול לעולם' הוא בדור הפלגה שהקב"ה כלל את שפתם ומשם הפיצם על פני כל הארץ שעל שם כן בכל נקראת בכל, כלומר - בתחילה היה שם "שפה אחת ודברים אחדים" - ששורשם הוא ב'שפה אחת ודברים אחדים' של הדברי תורה שנאמר בהם 'ודברת בס' שעיקר ה'ודברת בס' הוא הרי בתורה שבע"פ תורת בכל שכלולה במקרא במשנה ובתלמוד, אבל לאחמ"כ התגלה שורש הבלילות דקלקול בבכל בפרט ב"שם כלל ה' את שפתם" ובאומות העולם בכלל ב"שםא מבול מביא לעולם".

והיינו שהיפך כח הדיבור דתיקון שהוא כח החיים שבאדם, מתגלה כח דיבור דקלקול של "כלל ה' את שפתם" שמביא את ה"ומשם הפיצם ה' על פני כל הארץ" בבחינת מבול של קלקול שבא ע"י דיבור. - וזה א"כ שורש ה'זה לעומת זה' המתגלה בבכל, ה"כלל ה' את שפתם" שלעומת ה"כלולה במקרא במשנה ובתלמוד".

ומה שהשורש של בכל זהו ה'כל' שהיא העבודה זרה של בכל, היינו כפי שנתבאר

בבלילות של תורת בכל שהיא כלולה במקרא כלולה במשנה כלולה בתלמוד, אבל מכנגד ישנו כח של בלילות המתגלה בבכל מצד הקלקול שהרי כידוע מאד, העבודה זרה של בכל הוא כל שבעומק מצד הקלקול, בכל נקראת בכל משום השורש של כל שהוא הע"ז שלה שהתפשטות שלו מתגלה בבכל - זהו כח הבלילות דבכל המתגלה בענף מצד הקלקול לעומת הבלילות דתיקון שבתורת בכל.

כח בלילות דקלקול המתגלה במות עצמו - 'שםא מביא מבול לעולם' שלעומת הבלילות דתיקון שמצרפת חיים ומות

אבל גם בכח הבלילות המתגלה בשורש בחיבור של חיים ומות שגילוי הוא בארץ ישראל, ישנו שורש דקלקול המתגלה, זה לעומת זה, והיכן מתגלה שורש הבלילות דקלקול - הרי כמו שאומרת הגמ' כידוע מאד שכאשר הקב"ה בא לתת את התורה לישראל, נתקבצו כל האומות כולם אצל בלעם ואמרו לו - שםא מבול הוא מביא לעולם, ולעניינא דידן מונח כאן בדברי הגמ' שכשיורדת תורה לישראל, היינו שיוורד כח של בלילות אלא שאצל ישראל מתגלה הבלילות במה שהתורה היא סם חיים בשבילם והמות כלול בחיים שזוהי הבחינה שישראל מוסרים את עצמם על דברי תורה בבחינת 'ממית עצמו עליה' כמו שנתבאר לעיל.

אבל כח הבלילות שנקלט אצל אומות העולם כאשר התורה עומדת לרדת לעולם הוא רק צד המות שבבלילות, ולכן הם שואלים את בלעם "שםא מבול מביא לעולם" כי הבלילות שנקלטת אצלם היא בלילות באופן של המות שזהו בחינת המבול, כלומר - כאשר האומות באים אל בלעם ושואלים אותו שםא מבול

¹ בבחינת מה שמבואר, בגמ' 'נמשלה תורה כסם חיים' (קידושין ל' ב').

² ודייקא אל בלעם שיש בו את ה'כל', שורש הבלילות.

³ ולכן כמו שאומרים חז"ל במתן תורה נעקר הר המוריה להר סיני בשעה שניתנה התורה.

מהות ההבדל בין תורת א"י - תלמוד ירושלמי לתורת בבל - תלמוד בבלי

ואמנם גם כח הבלילות שבענפים המתגלה בבבל, יש גילוי של לילה מצד התיקון כמו שדורשים חז"ל על הפסוק "במחשכים הושיבני כמתי עולם - זו תלמודה של בבל", והרי שהתיקון של הלילה מצד בבל הוא ע"י עסק התורה שבעל פה שעיקרו בלילה כמו שאומרים חז"ל שכשמשעה עלה למרום, מהיכן היה יודע מתי הוא יום ומתי הוא לילה - כשהיו מלמדים אותו תורה שבכתב, היה יודע שהוא יום, וכשהיו מלמדים אותו תורה שבע"פ היה יודע שהוא לילה, וא"כ ה'תלמודה של בבל' הוא כח התיקון של הלילה שמתגלה בבבל.

אבל יתר על כן, בארץ ישראל שם הוא היסוד והשורש של החכמה, שם מתגלה השורשים של החיים והמות ע"י השורש של הכל שהוא האמונה, ה'צדיק באמונתו יחיה', ולכן כח התיקון המתגלה בלילה בארץ ישראל הוא ע"י הצירוף של היום והלילה, צירוף של החיים והמות מכח מדרגת האמונה של 'אמונתך בלילות'.

וכידוע עד מאוד, ה'ירושלמי' שהוא תורת ארץ ישראל, נכתב בלשון קצרה ולעומת כך הלשון של ה'בבלי' נכתב בלשון ארוכה יותר, כלומר, השורש הוא כלשון חז"ל הידוע "לעולם ישנה אדם לתלמידו בלשון קצרה" שהמקום שזה מתגלה בעיקר זה בתורת א"י בתלמוד ירושלמי במה שהוא נכתב בלשון קצרה והיינו שהדברים נכתבים באופן של תמצית הדברים.

ובלשון אחרת והיינו הך, תורת ארץ ישראל היא בבחינת 'קמץ', היא בבחינת דבר הקמוץ והסתום, ולעומת כך תורת בבל היא בבחינת 'פתח', יש בה בחינה של פתיחה והרחבה.

ולעניינא דידן - כאשר יש הרחבה לדברים בתורת בבל, הבלילות שמתגלה היא באופן

בהרחבה לעילי' ש'בל' זה מלשון העדר, שזהו הבלבול שמביא לידי מציאות של העדר בבחינת מבול, וזהו שורש הבלבול דקלקול שקיים במציאות של בבל.

אבל כמו שהוזכר, למעלה מכך יש את כח הבלילות בשורשו שמתגלה בתורת ארץ ישראל שזהו הבלילות של חיים ומות, הוא כח של בלילות שנדבק במציאות של המות בעצם.

כח הבלילות דתיקון המתגלה בארץ ישראל ב'צדיק באמונתו יחיה' ולעומתו דקלקול - בכח הכפירה

וביאור הדברים ביתר חידוד - הרי ארץ ישראל נקראת 'ארץ החיים' וכמו"כ היא נקראת 'ארץ הצבי' שצבי זה ר"ת 'צדיק באמונתו יחיה' כמבואר בברכותינו כידוע מאד שזה כח החיים, אבל 'צדיק באמונתו יחיה' כולל את ה'אמונתך בלילות' שגם בלילה שהוא זמן של חושך שהוא שורש לזמן של מות מתגלה האמונה אצל הצדיק והיינו שב'ארץ הצבי', ע"י ה'צדיק באמונתו יחיה' מתגלה בעומק הצירוף של החיים והמות, גם 'יחיה' וגם 'באמונתו' בבחינת 'אמונתך בלילות'.

אבל מכנגד כך, היפך מציאות ה'בלול' דתיקון של החיים והמות המתגלה בא"י, מצד הקלקול מתגלה כח הלילה של הקלקול שזהו כח הרע שדבק רק במציאות הלילה והמות שזוהי מציאות הכפירה, כח הרע שמתגלה בא"י שהוא היפך האמונה, והיפך הבלילות של החיים והמות מתגלה כח הנפרדות של המות בלבד שהוא כח הכפירה שהיא היפך האמונה, וזהו הכח של אחיזת אומות העולם בארץ ישראל ששורשם הם השבעה אומות שהיו בארץ ישראל שהם אוזנים במדרגת הכפירה, היפך מציאות ה'אמונתך בלילות' שמתגלה ב'ארצות החיים' שבארץ ישראל.

יהיה לאחיו", וראשית בדרך רמז, חם שהוא שורש הקלקול של כנען הוא ר"ת חיים מות, והיינו שמה שכנען נמצא בתחילה בארץ ישראל שורשו בחם שהוא ר"ת חיים מות, כלומר, כנען שהוא ענף של חם, הוא מעמיד את עצמו כמתנגד לצירוף של החיים והמות מצד התיקון.

ושורש קלקולו של חם היה במה שהוא שימש בתיבה שלא כשאר בני התיבה שלא שימשו, ובעומק- שורשו המבול עצמו היה מכח חם שהרי כמו שנאמר בקרא, המבול היה מכח - "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (בראשית ו, יב), ועל אף שלנח נאמר "בא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (שם ז, א), אך גם אצל נח בוולדות שיצאו ממנו, היה גילוי מסויים של 'השחית כל בשר את דרכו על הארץ' אצל חם, ולכן חם בהיפוך אותיות זהו מח כיון שכל היקום נמחה מכחו של חם כמו הלשון שנאמר בקרא (שם ז, כג) "וימח את כל היקום".

ומיד כאשר נח יצא מהתיבה חם המשיך את הפגם של 'השחית כל בשר דרכו על הארץ' בפנים מסוימות כמו שנאמר בקרא (שם ט, כב) 'וירא חם אבי כנען את ערות אביו' וגו' וכמו שאומרים חז"ל והובא ברש"י של אתר, יש אומרים סרסו ויש אומרים רבעו, שלפי שני המ"ד חם ממשיך כאן בפגם של אות ברית קודש בשני האופנים שהם 'דבר והיפוכו'.

אבל מ"מ, חם שהוא אבי כנען, הוא השורש של כח ההתנגדות לצירוף החיים והמות בתיקון שמתגלה על ידי המסירות נפש שבמדרגת תורה של ארץ ישראל, וזהו השורש של כנען שעל שמו נקראת הארץ 'ארץ כנען'.

והרי כידוע, ישנה מחלוקת בגמ' בזבחים אם המבול ירד בא"י או לא, וביאור הדברים לפי מה שנתבאר - מדין נח כשלעצמו שנאמר בו

שיש פתיחות, כלומר, בתחילה פותחים את הדברים לענפיהם ולאחר מכן יש את הבלילות שבוללים את הדברים שנפתחו, את המקרא המשנה והתלמוד, וזהו אופן הבלילות שלהם בבחינת בלילות בענפים.

אבל בתורת ארץ ישראל שמתקיים בה 'לעולם ישנה אדם לתלמידו בלשון קצרה' שכתובתה היא בלשון של תמצית ובאופן של קמיצות - הקמיצות הזו היא אחדות הדברים בשורשם, היא הבלילות שנמצאת בשורש - לעומת תורת בבל שהיא מקום שיש בו פתיחה ולכן הבלילות המתגלה שם היא בענפים, - בתורת א"י שהיא בבחינת 'קמץ', הבלילות שבה מתגלה במציאות השורשים.

ולפי"ז, הכח שעומד כנגד הבלילות של החיים והמות שבארץ ישראל, בעומק הוא עומד כנגד כח הקמיצות כפי שהיא בשורש שלה, וזה עומק מה שאומות העולם מתנגדים לא"י.

כח הקלקול של כנען שמתגלה ב'ארץ כנען' ושורשו הקלקול של חם אביו

ומצד כך מתגלה כח קמיצות דקלקול בא"י, והיכן מקום גילוי - הרי בכללות על אף שבתחילה היו ז' אומות בארץ ישראל, אבל בפרטות היא נקראת על שם אחד מאותם אומות שזהו כנען, ארץ כנען, והרי כידוע כנען זה מלשון כניעה אבל זה מלשון 'איש כנעני' שמתפרש בכמה מקומות לסוחר משום שהוא סובב והולך עם סחורתו סחור סחור.

ונתבונן להבין את עומק הדברים - היפך כח הבלילות דקדושה שקיים בא"י כמו שנתחדד באחדות של החיים והמות, מתגלה הכח של כנען דקלקול.

הרי שורש הקלקול של כנען היה במה שהוא הצטרף למעשה של אביו חם שקלקל, וע"ז מקלל נח את כנען "ארור כנען עבד עבדים

כלומר, יש את ה'צדיק באמונתו יחיה' שזהו הצדיק שבמדרגת 'ארץ הצבי' - ארץ ישראל שבשורש זה נאמר על נח שבו נאמר "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה".

ואצלו דייקא מתגלה ה'באמונתו יחיה' בבחינת 'אמונתך בלילות' שהרי כדברי חז"ל, באותם י"ב חודש שהיה המבול לא שימשו המאורות אלא כל זמן המבול היה אופן של לילה, וא"כ, ה'צדיק באמונתו יחיה' זה מה שהתגלה אצל נח, הוא ה'צדיק' והוא מי שנמצא כל זמן המבול במדרגה של לילה דתיקון שמתגלה אצלו ה'אמונתך בלילות'.

אבל חם וכו' שהם הפסולת שיוצאת ממנו, אצלם מתגלה מציאות הכפירה היפך האמונה, ומצד כך, במה שנאמר בקרא "וישאר אך נח", מלבד מה שדורשים חז"ל שנאמר כאן 'אך' משום שהארי הכישו, מחמת שהוא איחר את מזונותיו, בפנים נוספות לעניינא דידן - 'אך' זה ראשי תיבות אמונה כפירה", כלומר - השורש הזה של ה'אך' הוא מכח מי שנכנס אתו לתיבה ויצא עמו מהתיבה שזהו חם שהיה שורש המבול, שבגללו היה שם כח מלחמה של אמונה וכפירה, זהו שורש ה'אך' נח, ובפועל זה התגלה כשנח יצא מן התיבה במה שחם סרסו או רבעו, זהו ה'פועל' של ה'אך'.

זהו שורש הפגם במציאות הצירוף של זכר ונקיבה ושל החיים והמות, שהתגלה מכח של חם.

וכמו שברור לכל בר-דעת, זהו שורש פגם הכפירה של 'אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים', שהיה בחטא העגל שמכחו נשתברו לוחות ראשונות, וזהו גם השורש של תיקון הכפירה המתגלה ביום הכפורים שבו ניתנו לוחות שניות כמו שהוזכר פעמים רבות מאד שיום הכפורים מכפר על הכפירה, ולכך

"כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", המבול לא היה צריך לרדת בארץ ישראל, אבל מדין חם בנו של נח שמונח בו החיים ומות, שממנו יוצא כנען, כיון שהם המתנגדים למדרגה המתגלה בא"י מצד הקדושה שעל שם כן ארץ ישראל נקראת 'כנען' מצד הקלקול כמו שנתבאר, לכן, כמו ששורש המבול בא מכח חם, כך גם המבול צריך לרדת ב'ארץ כנען' מכח כנען זרעו של חם שהוא השולט בארץ ישראל.

ונתבונן להבין עמוק - הרי כמו שהוזכר, במדרגת מתן תורה שהיה שם חיבור של חתן וכלה, שם התגלה 'כחתן היוצא לקראת כלה', וזהו חתן שהוא ביגמטריא חי-מת צירוף שבו החיים למות שמתגלה בחיבור זכר ונקבה מצד התיקון, ומקום החיבור של החיים והמות מצד התיקון הוא בארץ ישראל, ששם מתגלה מחד החיים ב'ראה חיים עם אשה אשר אהבת' ומאידיך המות של 'נחות דרגא ונסוב איתתא', אבל לעומת כך כשחם סרסו לאביו או רבעו, היינו שהוא בא לבטל בזה את שורש כח הצירוף של חתן וכלה, וזה א"כ שורש הקלקול המתגלה בארץ ישראל מכח כנען ומכח חם אביו.

כלמר - כשמתגלה מבול מצד התיקון, זהו מעין מבול דקלקול שהוא כח של בלילה אבל זה מצד התיקון שמצורף ומחבר זכר ונקיבה, ולעומת כך שורש המבול דקלקול הוא מכח 'כי השחית כל בשר דרכו על הארץ' כפי שהוזכר, וכמו שאומרים חז"ל שהיו נזקקין לשאינם מינם, דהיינו בלבול בחיבור של הזכר והנקיבה, וזהו הקלקול של חם וכו' שיוצאים מנח, שאצלם אין צירוף ובלילות של החיים והמות מצד התיקון אלא הם מעמידים רק את מציאות המות לעצמו.

ומהי מציאות המות? - מציאות של כפירה.

* ומצד כך ה'אך' שדרשו חז"ל על הארי שהכישו, זה היה הענף שהתגלה מכח שורש ה'אך' של האמונה כפירה.

כלומר - בחטא העגל הם נדבקים בכח דקלקול שבארץ ישראל שזהו כנען ומשם הם יורדים למדרגת ה'בלול' דקלקול דבבל שזהו שורש השבעים לשון שמתגלים אצל מי שהוא ע'לג^כ - שזהו היפוך האותיות עגל - והיינו שע"י שה' בלל את שפתם בבבל, הע' לשון נהיו לשונות של עלגים.

אבל מצד מדרגת התיקון, כשמצרפים את מדרגת ה'בלול' במקרא במשנה ובתלמוד^ד דבבל יחד עם מדרגת החיבור של החיים והמות שבתורת ארץ ישראל, זוהי שלימות מדרגת התורה שניתנה במדבר.

וכמו שנתבאר, כשהיא ניתנה במדבר התגלה שם חיים - 'דברי אלקים חיים' והתגלה שם מות - 'על כל דיבור ודיבור פרחו נשמתן' שזה הצירוף של חיים ומות שבתורת ארץ ישראל, וכמו"כ התגלה שם מדרגת ה'בלול' במקרא במשנה ובתלמוד^ד של תורת בבל, - שהרי היפך ה'בלל' ה' שפתם' של הע' אומות, מתגלה שם מצד התיקון שמשם נצטוו לכתוב את התורה 'באר היטב' בשבעים לשונות שע"כ מתגלה ה'בלול' במקרא במשנה ובתלמוד^ד, ובה א"כ נתקן ה'שם בלל ה' שפתם', השבעים לשון של בבל דקלקול ע"י ה'באר היטב' של השבעים לשון.

זה מקום המדבר שניתנה בו תורה, שמחבר את שתי מדרגות ה'בלול' דתיקון גם יחד, וכמו שאומרים חז"ל "יותר ממה שהעמידה בבניינה, העמידה בחורבנה" שבזמן גלות בבל היה יותר גילוי של תורה, כלומר - השלימות המתגלה היא ב'בלול' של חיים ומות, אלא שבא"י זה מתגלה במות של כח המסירות נפש שמצטרף לחיים, וכשזה יורד לבבל, הניצוץ של המות הוא המתגלה בחורבן באופן של ירידה ממדרגה למדרגה.

מיד אחר הכפרה של יום הכפורים מתגלה חג הסוכות שנאמר בו "והיית אך שמח".

וסדר הדברים במהלכי הזמן - שבועות הוא שורש מתן תורה, לאחר מכן ב"ז בתמוז היה חטא העגל שזה השורש של כל ימי האבילות והקלקול, והתיקון שלהם הוא בכ"א [-כ"ב] ימים של חודש תשרי שסופם הוא ב"והיית אך שמח", ר"ת אמונה כפייה, וזה א"כ שורש התיקון של המלחמה בין האמונה והכפירה, שכפי שנתבאר, במדרגת מקום זה האור שמתגלה בארץ ישראל.

נתינת התורה במדבר - מקום הממוצע בין א"י לבבל שכולל את צירוף תורת א"י ותורת בבל

א"כ, מה שנתבאר עד השתא הוא - התורה ניתנה במדבר שהוא המקום הממוצע בין ארץ ישראל לבין בבל, וכפי שנתבאר בהרחבה מהי מדרגת הבלבול דקלקול של בבל ומהו ה'בלול' דתיקון שבבבל, וכמו"כ מהו ה'בלול' דתיקון דא"י ומהו כח ההפרדה של ה'בלול' דתיקון שמגלה רק צד אחד שבו שזה המות שמתגלה בשורש א"י מכח כנען כמו שנתברר.

ועולה א"כ שבמה שהתורה ניתנה במדבר שזהו המקום הממוצע שבין ארץ ישראל לבין מקום הגלות שהוא בבל, בזה התורה מחברת את ענף של ה'בלול' שזה כח ה'בלול' במקרא במשנה ובתלמוד^ד דבבל, יחד עם שורש ה'בלול' של תורת א"י שזה הצירוף דתיקון של חיים עם מות של מדרגת המסירות נפש הגמורה.

ומצד כך, כשעם ישראל לא זכו, מתגלה לאחר מתן תורה חטא העגל שכידוע מאד זה מלשון עיגול מאותו שורש של כנען שזהו 'איש כנעני' - סוחר שסובב עם סחורתו סחור סחור, סביב סביב.

^כ ומצד הע' לשון זהו הע' של עלג.

צירוף של חיים ומות, ובענף התחתון זה צירוף של 'מקרא משנה ותלמוד' וכדוגמא של דרשת חז"ל שנראה שחז"ל באים להפקיע דברים מסויימים שנראים כפשוטו של הפסוק ועי"כ נראה שדרשת חז"ל היא היפך של הדברי תורה כפשוטים - ועי"כ כח ה'בלול' דתיקון כוללים אותם בבת אחת.

זו השלימות של מדרגת קבלת התורה, בקבלת התורה נאמר (שמות יט, ב) "ויחן שם ישראל נגד ההר" וכמו שאומרים חז"ל 'כאיש אחד בלב אחד', ומונח כאן שכיון שבקבלת התורה מתגלה החיבור מהשורש העליון עם כל הענפים ביחד, שזה מה שעם ישראל קיבלו במדרגת מתן תורה. לכן נצרך ה'ויחן שם ישראל נגד ההר', שמכח האחדות של כללות כל ישראל שהיתה שם, מהשורש דמשה רבינו עד המדרגה התחתונה של 'חוטב עציך' ו'שואב מימין', אפשר לקבל את כללות כל התורה כולה, וכשכולם מקבלים יחד כלומר שהם מקבלים את כללות כל ההשגה של התורה - 'תורה אחת תהיה לכם'.

ב-ל בלל-בלבכיפדיה עבודת השם-שבועות
מספר שיעור בקול הלשון 38459069

אבל דייקא שם בבבל, 'העמידה יותר בחורבנה' עי"י מדרגת 'בלול' במקרא במשנה ובתלמוד.

ועולה א"כ, שאחדות שלימות מדרגת התורה שניתנה במדבר, מתגלה במה שהיא ניתנה באופן שכוללים את השורש של החיים והמות, וכוללים גם את מקום תורת בבל שבלולה מן הכל, באופן שהכל מצטרף יחד.

זה השורש של שלימות השגת התורה - מהחלק של התורה בשורשה העליון עד החלק של התורה שהיא כלולה מכל הענפים לתתא, וכשמתגלה הבליחות מן השורש עד הענפים, זוהי השלימות של מדרגת ה'בלל' דתיקון.

והרי 'בלל' זה בגימטריא ס"ב שזהו מלשון סב, דבר המסתובב וחוזר ומסתובב באופן שהוא מחבר את הכל, - והיפך מציאות ה'כנען', ה'איש כנעני' דקלקול שזהו הסותר שהולך סחור סחור, מתגלה ה'סב', שזהו התיקון של 'סבו ציון והקיפוא', כלומר, מחברים את ה'סובב' התחתון שבכנען למדרגה העליונה של ארץ ישראל, ואז נעשה החיבור של החיים והמות עם חיבור כל ענפיהם בבת-אחת.

זוהי המדרגה השלימה של קבלת התורה באופן העליון שבה, לצרף מהשורש העליון עד הענפים התחתונים ועי"כ יש את כללות כל מציאות ההפכים בבת אחת. - בשורש זה

² כשמתגלה ה'סב' מצד הקלקול זהו 'סב' באופן שאינו מניח להתקרב אל הדבר אלא הוא רק מסביב לדבר מעין מה שהיה ביציאת מצרים שנאמר שם "ויסב ה' אלקים את העם דרך ים סוף".

מדור מחשבה

בלבביפדיה מחשבה
בלל

סוגיות במחשבה
בלל

בלביפדיה מחשבה בלל

צירוף השורש 'בלל'

יחד כל כח מוגבל על ידי הכח השני שמעכבו מלפרוץ ולהתפשט. זהו ה'בל' וההגבלה הקיים בשורש ה'בלל'.

היריעות שלמה כותב הבחנה שונה מעט, שכל צורה וצורה עומדת לעצמה, וכששני הצורות נפגשות יחד, הם בבחינת צרות הצוררות זו לזו, האחת מכישה את השניה. ולפי"ז מהות הבלבול הוא תערובת הצורות והכחשה ההדדית של האחת לשניה.

בלילת האותיות והגבלתן

והנה בלבול אנשי דור ההפלה היה בכח הדיבור שלם, כפי שנאמר "כי שם בלל ה' שפת כל הארץ", כח הדיבור מתגלה באותיות, ההבחנה הפשוטה היא, שכאשר כל אות עומדת לעצמה ומטבעה להתפשט, אלא שעל ידי שיש אותיות נוספות המתחברות לה הרי האות מוגבלת להקרא כפי האותיות הצמודות לה. נמצא שבלילת האותיות מגבילה את כח כל אות ואות.

בהבחנה עמוקה יותר, ישנם עוד שלש הגדרות של הגבלה באותיות, הראשונה היא, שהאות ת"ו מגבילה את כל האותיות. ההגבלה הנוספת היא באותיות הסופיות מנצפ"ך המגבילות ומסיימות את האותיות. ושלישית היא שכל אות מגבילה את האות לפניה בסדר האותיות, ב' מגבילה על א', ג' על ב' וכן על זה הדרך, לפי סדר מוצאות האותיות.

נמצא שבהגבלת כח הדיבור נמצא עומק ההבחנה הנ"ל של הגבלת התפשטות הכוחות על ידי עירובם, כאשר האותיות עומדות בפני עצמם יש בכחם להתפשט, ואין אותיות נוספות המגבילות את התפשטותם, אך לאחר עירובם

הפעם ראשונה בתורה שמצינו את השורש 'בלל' זהו ביחס לדור ההפלה, בפרשת נח שם נאמר (א, ו-ט) "ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכולם, וזה החילים לעשות וגו', הבא נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו, ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ וגו', על כן קרא שמה בבל כי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה' על פני כל הארץ". הלשון 'נבלה שם שפתם' מפרש רש"י 'ונבלבל', הנו"ן משמש בלשון רבים, וה"א אחרונה יתירה כה"א של נרדה.

ועל כן קרא שמה בבל, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. שורש המילה בבל הוא 'בל', וזהי היתה עבודה זרה של בבל. הכפלת האותיות בלשון הקודש ענינה הדגשת הדבר, הכפלת האות ב' יוצרת את המילה 'בבל', ואילו הכפלת האות ל' יוצרת את המילה 'בלל'.

יתר על כן בתרגום אונקלוס מפרש את התיבות 'כי שם בלל ה' וגו', 'ארי תמן בלביל ה' וגו'. כלומר, כאן ישנה הכפלה של שתי האותיות ב' ול' יחד, היוצרות יחד את המילה 'בלביל', וכן היא תיבת 'בלבל' וכפי שפירש רש"י 'ונבלבל', שם ישנו את הצירוף ב"ל ב' פעמים.

שורש הבלל ב'בל' - הגבלת הכח על ידי זולתו

'בל' הוא מלשון הגבלה והעדר, בהתווסף אליו אות ל' נוספת, נעשה בלילה ותערובת. מעתה עומק הבלבול הוא בתערובת שני כוחות השונות זו מזו שמכתחילה היה כל כח צריך להתפשט בפני עצמו, אלא שכעת בבלילתם

בחינה של הכחשת הצורות, בבליית האותיות ישנה גם כן בחינה זו של הכחשת הצורות, בהם האותיות החיצוניות הופכות להיות מחוקות ושאר האותיות הבאים על גביהם הופכות להיות אותיות על גבי אותיות קודמות.

בבל דתיקון - בלול

איתא בגמרא בסנהדרין (כד.) 'מאי בבל, אמר רבי יוחנן בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בתלמוד'.

בדברי הגמרא הללו אנו מוצאים את היחס של התיקון באותה בליה, בפסוק הוזכרה הבליה שהיתה בבבל במהלך של קלקול, בלבול והפסד, אך כאן מתחדד מהלך חדש באותו בלבול, בו הבבל אינו מלשון בלבול אלא מלשון בלול, ובכך נקראת בבל על שם שבלולה במקרא במשנה ובתלמוד.

כפי שנתבאר גם תיבת 'בבל' וגם 'בלל', שניהם משורש 'בל', אלא שבאחד ישנה הכפלה של האות 'ב' ובשני של האות 'ל', ובתיבת 'בלבל' יש את הכפלת שני האותיות, ואינו רק הכפלת האותיות אלא הכפלת תיבת 'בל' בעצמה. ונתבאר שישנם שני מהלכים באותו הבלבול, או מצד התפשטות הכוחות או מצד הכחשת הצורות.

מעתה גם בשם העיר בבל כפי שדרשו בגמרא שבלול ממקרא משנה וגמרא, הרי שענין זה עצמו רמוז בתיבת 'בלל', שהאותיות המופיעות לאחר האותיות המרכיבות את המילה 'בלל' הינם ג' מ' מ', אותיות אלו מרמזות על שלשת הדברים הללו שבבל בלולה מהם, היינו מקרא, משנה וגמרא. זהו צד התיקון של 'בבל'.

ובצד הקלקול של בבל כפי שמפורש בתורה ששם בלל ה' שפת כל הארץ, מונח בתיבת 'בבל' הרמז לגוג ומגוג, שכן מגוג בכתב חסר הינו 'מגג', שהם האותיות הנמצאות בסדר האותיות לאחר בבל. גוג ומגוג זוהי התכנסות

יחד עם אותיות נוספות, נעשה המציאות של הגבלת האותיות. זהו מהות הבליה האמורה בפסוק "בלל ה' שפת כל הארץ".

הגבלת האותיות הקטועות

הבחנה נוספת של הגבלה באותיות ישנה גם בכל אות ואות בפני עצמם, כאשר האותיות נבלעות במילה ואינן מתפשטות לחוץ. כגון בלע ובלעם, שהאות ע' נבלעת בתוך המילה בלעם מכח האות ס' שבאה אחריה. זוהי משמעות נוסף ל"בלל ה' שפת כל הארץ", כאשר בבליה זו הופכות האותיות להיות אותיות קטועות.

משמעות ומהות האותיות הקטועות הינם בהיותם שורש לשבעים הלשון. מובא בחז"ל שהקב"ה דיבר עם ישראל בלשון הקודש והם שמעו את הדברים בשפתם, במצרי, כמאמרם 'אחת דיבר אלוקים שתיים זו שמעתי', אחת דיבר אלוקים, זה לשון הקודש, שתיים זו שמעתי, זהו שפה אחרת.

שורש ההפרש בין לשון הקודש לשאר האותיות הוא בכך, שבלשון הקודש יש בתוך האותיות אור, ומכח אור זה האותיות הינם בלי גבול ואין להם סוף, ואילו האותיות המתגלות בשאר השבעים לשון, אלו אותיות שיש להם גבול. סיבת הדבר היא, מחמת ששורשם באותיות הקטועות שבלשון הקודש, שאותיות אלו יש להם גבול, וכן"ל שאותיות אלו נבלעות ואינן מתפשטות לחוץ.

מעתה, כאשר ה' בלל את שפת כל הארץ, הרי שמה שנבלל הם אותם השבעים לשון, ולא לשון הקודש שנשארה בטהרה. אכן אופן הבליה נעשה כענין כתב על גבי כתב, שאף אם הכתב הראשון נמחק הרי אינו דומה הכותב על נייר חלק לכותב על נייר מחוק. עומק ההגדרה בזה היא הכחשת הצורה הקיימת בצורה חדשה, וכפי שהובא לעיל שבבליה יש

כל האומות כולם למלחמה, שורש המלחמה של כללות האומות הוא בבל.

בבל מצד הקלקול בלכול האותיות, וכנגדו בצד התיקון בלילת האותיות

כפי שנתבאר, בבל מצד הקלקול הוא בלכול האותיות, שכן בלבל ה' את שפת כל הארץ, ומחמת כן נפוצו על פני כל הארץ וחדלו לבנות העיר. שורש הדבר הוא בבלכול לשונם והאותיות המרכיבות את שפתם.

ולפי זה הבלל של התיקון דבבל הבוללה במקרא משנה וגמרא, הוא בלילת האותיות, אותם האותיות של המקרא המשנה והגמרא נבללים יחד ומתחברים. זהו הבלילה שהיא לצורך התיקון וחיבור כל האותיות ליצירה אחת שלמה.

בגמרא בקידושין (ב) איתא שהראשונים נקראים סופרים מפני שהיו סופרים כל האותיות של התורה, עיי"ש. ספירה זו של אותיות התורה הינה בלילת האותיות, אך אנו שאין אנו בקאים בחסרות ויתירות איננו יכולים לספור, וזהו הבלכול באותיות התורה שנהפכו להיות מבולבלות. הראשונים שהיה להם הבהירות במציאות האותיות היה בהם את המדרגה של תיקון האותיות, בלילתם. אנו שאין לנו את אותה הבהירות, נמצאים במדרגת הקלקול של בלכול האותיות.

בשבועות נגלה שורש תורת בבל

עיקר זמן הגילוי של תורה היה במתן תורה, ואיתא בגמרא בבבא בתרא (קמז.) ת"ר שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו, אל תהיו במחלוקת, ואל תמרדו במלכות בית דוד, ויום טוב של עצרת ברור זרעו חטים. מר זוטרא אמר בלול איתמר [כלומר, לא ברור אלא בלול]. אמרי נהרדעי משמיה דר' יעקב לא ברור ברור ממש, ולא בלול בלול ממש, אלא אפילו בלול ורוח

צפונית מנשבתו זה הוא ברור.

הרי שלשה לשונות, בלשון הראשון אמרו ברור, מר זוטרא אמר בלול, ונהרדעי אמרו לא ברור ממש ולא בלול ממש אלא כל שהוא בלול ורוח צפונית מנשבת זה הופך להיות ברור.

פשטות הגמרא, הנידון הוא מהי אותה מציאות של הרקיע ביום חג השבועות המועילה לחיטים, האם כשהרקיע ברור ואין בו עננים כלל, או שאדרבא כשהרקיע בלול בעננים בזה יועיל הדבר לחיטים.

אך עומק הדבר, אינו רק במציאות הרקיע, אלא במהותו של יום העצרת בעצמותו, שבו יש אופן שנחשב ברור ויש אופן שנחשב בלול. בפשטות ודאי שמעלת היום הינה בהיותו ברור ואין בו בלילה ועירוב כלל, אך עומק דברי מר זוטרא שאדרבא, עיקר מעלתו בהיותו בלול, זאת משום שביום זה ניתנה התורה ובו שורש תורת בבל, ומצד כן הרי מהות היום שהוא בלול כתורת בבל הבלולה ממקרא משנה וגמרא.

ועל זה אמרו נהרדעי לא ברור ברור ממש, ולא בלול בלול ממש, אלא אפילו בלול ורוח צפונית מנשבתו זה הוא ברור. והיינו, שבבל נמצאת לצפונה של ארץ ישראל, ועומק דבריו שכאשר השפעת התורה של ארץ ישראל מגיעה לבבל, בזה נעשית תורת בבל בגדר ברור. וממילא זוהי מהותו של חג השבועות שהוא שורש תורת בבל, שאינו לא ברור ממש ולא בלול ממש, אלא כשהוא בלול מחמת תורת בבל ורוח צפונית מנשבתו, נהפך היום להיות בגדר של ברור.

חילוק זה שבין תורת ארץ ישראל לתורת בבל, מתבטא גם בציווי הראשון של אחיתופל, שאמר לבניו 'אל תהיו במחלוקת', שהרי כידוע תורת ארץ ישראל יסודה שלום, ואילו תורת בבבל יסודה מחלוקת. וכן הוא בציווי השני

את התורה ולא רצו בה, ופשוט שהיה זה תורה בכל שרצה ליתן להם, וסירבו לקבלם. תורה זו של תורת בכל סברו האומות שאינה אלא מבול, ולכך אמרו מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם.

ואיתא בגמרא בריש עבודה זרה (ב.), 'לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו ואומר, מי שעסק בה יבוא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא שנאמר כל הגוים נקבצו יחדו [וגו'] אמר להם הקדוש ברוך הוא אל תכנסו לפני בערבוביא אלא תכנס כל אומה ואומה וסופריה' וכו'. כלומר, אומות העולם מטבעם נכנסים בערבוביא, זוהי מהותם עירוב של בלבול, שנעשה על ידי סנחריב ש'שיחתו ריב', ובלבל את האומות והפכם ממציאות שכל אחד עומד לעצמו למציאות של תערובת, ושורש הדבר בבלבול הראשון שבלל ה' שפת כל הארץ והפיצם על פני כל הארץ. לעומת עם ישראל כשבאים לפני הקב"ה לדין, באים בסדר כשהמלך בראש, שבהם אין את אותה מציאות של תערובת ובלבול.

א"כ כאשר הקב"ה חיזר על כל אומה ואומה לתת להם את התורה, פשוט הדבר שחיזר לתת להם את תורת בכל הבלולה ושביסודה מחלוקת, ולא את תורת ארץ ישראל הברורה שביסודה שלום. כמוכן, שזהו בצד הקלקול המתגלה בבליילה זו, שאם היו מקבלים את התורה היתה מתגלת אצלם תורת בכל בבחינת הבלול דקלקול. אך מצד התיקון הרי הוא כפי שישראל קיבלו את תורת בכל, שבלולה ממקרא משנה וגמרא, ושורש הדבר בעשרת הדברות שבהם כלול כל חלקי התורה*.

ואל תמרדו במלכות בית דוד', שגם מרידה זו היא שורש המחלוקת שבכך נחלקה המלכות לשנים, מלכות יהודה ומלכות ישראל. בכך כל ג' הציונים יסודם משורש אחד, להחזיק בשלום ולברוח מהמחלוקת.

תורת האומות

שורש תורת בכל, וכל התורה כולה בעשרת הדברות. וידועים דברי רש"י (שמות כד, יב) על הפסוק "את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם", שכל שש מאות ושלש עשרה מצות בכלל עשרת הדברות הן. ובכך נמצא שורש הבליילה של תורת בבבל בעשרת הדברות עצמם שכלול בתוכם כל התורה כולה.

ואיתא בגמרא בזבחים (קטז.). 'נתקבצו כולם [אומות העולם] אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם. אמר להם ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם, כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם. אמרו לו מבול של מים אינו מביא אבל מבול של אש מביא וכו', אמר להן כבר נשבע שאינו משחית כל בשר. ומה קול ההמון הזה ששמענו, אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש ליתנה לבניו שנאמר ה' עוז לעמו יתן. פתחו כולם ואמרו ה' יברך את עמו בשלום', ע"כ דברי הגמרא.

ודברי הגמרא טעונים ביאור, מטעם מה טעו אומות העולם לחשוב שאותו קול המון ששמעו שהיה קול מתן תורה הוא קול המבול. אכן עומק הדבר ברור, שאומות העולם שורשם בתורת בכל, וכידוע בגמרא (ע"ז ב:) שחיזר הקב"ה על כל אומה ואומה ליתן לה

* חלוקה זו שבין צד התיקון לצד הקלקול, נמצא גם בחיטים עצמם המובאים בשבועות, שבכל השנה הינם מאכל שמעריבים אותם עם מים, ולכך נקראים בלשון הנ"ל בשם 'בלול'. והוא צד הבלול דקלקול וסוד הגלות. מאידך בשבועות מביאים מהם את שתי הלחם והם מאכל אדם. וזהו צד התיקון שלהם שנילושים לעיסה ונבללים יחד.

עירוב הלבן בשחור במומים ובמתן תורה

מקום נוסף שמצינו בתורה את השורש 'בלול' הוא לענין המומים המצויים בכהנים, והוא בפרשת אמור (כא יח, כ) שם נאמר "כי כל איש אשר מום בו לא יקרב וגו', או תבלול בעינו". ואיתא במשנה (בכורות לח.) 'איזהו תבלול, לבן הפוסק בסירא ונכנס בשחור, שחור נכנס בלבן אינו מום'. כלומר, כאשר הלבן שבעין נכנס לתוך העיגול השחור, הרי זה מום, לעומתו אם השחור פורץ ויוצא לתוך הלבן, אינו מום. ומבואר בגמרא (שם ע"ב) שזו דעת רבי יוסי הסובר שאין מומין בלבן, אך רבי מאיר חולק וסובר שבין לבן הנכנס בשחור ובין שחור הנכנס בלבן, הרי זה מום.

ובטעמו של רבי יוסי מבאר רב, שדרש מהפסוק (תהלים עג, ז) "יצא מחלב עינמו", הרי שסתם עין הוא השחור שבה, ואילו הלבן אינו נקרא עין אלא הוא שומן העין. ורבי מאיר שפסל אף בשחור הנכנס ללבן, הוא משום שלשון הפסוק "תבלול" מורה על דבר המבלבל את העין ומערב את השחור והלבן יחד, ולכך בכל ענין שהשחור והלבן מעורבים יחד, הרי זה מום הפוסל.

והנה במתן תורה כידוע מדברי חז"ל (ירושלמי סוטה פ"ח ה"ג, ובעוד מקומות) ניתנה התורה באותיות העשויות מאש שחורה על גבי אש לבנה, הרי זהו כענין המומין שבו השחור נכנס לתוך הלבן, שלדברי רבי יוסי אין זה מום. ובכך כל צורת דברי התורה כפי שקיבלנו היו בענין זה שבו השחור נכנס בתוך הלבן. אך אם היה להיפך אש לבנה על גבי אש שחורה, היינו לבן הנכנס בשחור, הרי זה לדברי הכל מום, והוא המום הנזכר בפסוק "תבלול בעינו"².

יתר על כן, כותב הרמב"ן בהקדמתו לתורה, שקודם שניתנה התורה היתה כתובה אש שחורה על גבי אש לבנה, וצורת כתיבתה היה ברצף של אותיות בלא חלוקתם לתיבות. וכשהסתכל קודשא בריך הוא באורייתא וברא עלמא, אזי נעשה שורש חלוקת האותיות מבראשית עד וזאת הברכה.

נמצא שתחילתה של תורה מצד הכתב היתה באש שחורה ע"ג אש לבנה, ומצד מהות האותיות היתה בלולה, בלא מציאות של הפסק ותיבות. זהו שורש הבלול במדרגת חג מתן תורה חג העצרת, שאמרו בגמרא שכשחג העצרת בלול, ראוי לזרוע חיטים. עומק הדבר, שכשנעשה מציאות של שורש הדבר שמתגלה במדרגה של מתן תורה, היינו אש שחורה ע"ג אש לבנה והאותיות בלולות, אז ראוי לזרוע חיטים וסגולתם שיצמחו.

הפתח הצפוני של האות ה"א שורש מקום התשובה

הסתכל באורייתא וברא עלמא, כפי שהתבאר התורה בשורשה היתה בלולה באותיותיה. ואומרים חז"ל (מנחות כט:) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א, וכן הוא במדרש בכמה מקומות) העולם הזה נברא באות ה', שכן נאמר (בראשית ב, ד) "בהבראם" בה"א בראם, ומפני מה נברא בה', מפני שדומה לאכסדרה [כלומר, שיש לו פתח מלמטה] שכל הרוצה לצאת יצא, ומאי טעמא תליא כרעיה [כלומר, שיש לו פתח מהצד], דאי הדר בתשובה מעיילי ליה.

כלומר, לאות ה' שני פתחים, אחד מלמטה ואחד מצד שמאל, הרוצה לצאת ולחטוא, יוצא מלמטה, וכהוא חוזר ושב בתשובה, הרי

² ובגמרא בשבת (עז): איתא, 'אמר רב יהודה אמר רב, כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה, ברא שבלול לכתית וכו', היכי עביד ליה מייתי חדא אוקמא וחדא חיוורא ושלקי להו ושייפי ליה'. כלומר, מי שיש לו מין פצע הנקרא כתית, רפואתו במה שנוטל שני שבלולים אחד שחור ואחד לבן, ושולקם יחד ומורח על מכתו, ונרפא. זהו אופן נוסף של עירוב השחור עם הלבן, כעין העירוב בעין, ובעומק עירוב האש הלבנה עם האש השחורה.

היא שורש החטא והמום הנגרם בעין מחמתו. ואולם כאשר העין רואה את הדברים באופן של תיקון שאין בו עירוב, עץ הדעת בלא רע, זהו שורש התיקון היפך התערובת.

שורש מציאות דור ההפלגה - השגת כח הבליילה והצירוף

שורש זה היה גם בדור ההפלגה, שאמרו "הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ על כל הארץ". כלומר, כוונתם היתה לבנות את המגדל עד השמים, עומק הדבר, מונח במהות השמים העשויה מאש ומים יחד כמבואר בחז"ל (כ"ד ד, ז), אש ומים שנכללו יחד ונעשו חפצא של דבר חדש, שמים. עומק רצונם היה להגיע עם המגדל לשורש מקום הבולל, הלא הוא השמים הבוללים מאש ומים, ומתוך כך יוכלו להתחבר לאותו הכח של הבליילה וכח צירוף הבליילה. ובכך "נעשה לנו שם פן נפוץ על כל הארץ", כלומר, אם יהיה לנו את הכח המצרף נוכל לצרף את כל בני האדם יחד ולהלחם נגד הקב"ה כביכול.

דור ההפלגה נקרא כן כמבואר בפסוק שפלג נקרא כן מפני שבימיו נפלגה הארץ, כלומר נחלקה הארץ ונפרדה, היפך תחלתם, שרצונם היה להגיע למקור כח זה ולהשתמש בו כנגד הקב"ה.

מנחה בלולה בשמן - בלול הברור

מקום נוסף בתורה בו מצינו את ענין הבליילה, הוא במנחות שאת רובם צריך לעשות באופן של "בלול בשמן", קמח מעורב בשמן [מלבד מנחת חוטא ומנחת סוטה].

והנה כידוע מדברי חז"ל (ברכות כו: ובעוד מקומות)

הוא עולה ונכנס בצד שמאל. זהו ענין הרוח הצפונית המתגלה באות ה"א, שם מקום התשובה.

זהו עומק דברי נהרדעי שאמרו על חג השבועות, לא ברור ברור ממש, ולא בלול בלול ממש, אלא אפילו בלול בלול ורוח צפונית מנשבת היינו ברור. כלומר, אותו הבולל שורש הקלקול של תערובת היצר הרע, אם הרוח הצפונית מנשבת בו חוזר ונהפך מבלול לברור.

שורש הקלקול מראיית העין היוצר את המום של התבלול בעין

כידוע² כל שורש הקלקול והחטא הוא מראיית העינים, וכמו שאמרו בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) "עין רואה ולב חומד". וכן היה בחטא אדם הראשון, שהוא שורש כל החטאים, שם נאמר (בראשית ג, ו), "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים". וכן בחטא העגל שורשו בראיית העינים, שכן נאמר (שמות לב, א) "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר", וגו'. זאת לאחר שאמרו 'רצוננו לראות את מלכנו'. מאותה הסתכלות וראיה דתיקון, חזרו לראיה והסתכלות של קלקול וחטא.

שורש הקלקול הנגרם בראיית העינים, הוא אותו המום של התבלול שבעין. ונמצא שבשעה שהסתכלה חוה בעץ הדעת, גרמה לה ראייה זו למום זה של תבלול בעין. עומק הדבר שבעץ הדעת טוב ורע, יש טוב ורע מעורבים, ובהסתכלות זו שהסתכלה בו חוה, יצר הדבר מום זה של תבלול והוא בלבול ותערובת כענין התערובת שראתה בעץ.

שורש הדבר, שכאשר העין רואה את הדברים באופן של תערובת וקלקול, ראייה זו

² ראה בשם משמואל (פרשת שלח, ר"ח תמוז) שהאריך בזה.

¹ וכדברי ההפלאה שפירש על הכתוב (שם ג, ז) ותפקחנה עיני שניהם, שקודם החטא היה להם עינים רוחניות הרואות באור הגנוז, ואחר כך נגנזו עינים אלו ונפקחו העינים השניות הגשמיות. עיי"ש דבריו.

בלל ה' שפת כל הארץ, והיינו שבלבל שפתם כמבואר בתרגום. עומק הדבר, שישנם שתי בחינות בתערובת, יש והתערובת לעולם תשאר תערובת, כמו בלח ולח שנתערבו, שנעשו צירוף של דבר אחד מעורב. זוהי מדרגת בבבל בצד הקלקול שנשארה מעורבת, ואין בה ברור כלל רק בלול ובלכול.

ויש, ואף לאחר התערובת כל דבר עומד במקומו, וברור כל דבר מה יסודו ומה חלקו, זה נקרא הברירות שבבלול. כח זה מונח בשורש השמן, שבטבעו צף ועומד למעלה בנפרד מהמים, הגם שנתערב בו והיו מעורבים בתחילה. בבחינה זו אין בלכול דקלקול, אלא הוא בלול הברור.

זהו צד התיקון של בבל - תורת בבל הבלולה מהמקרא משנה וגמרא, כאן אין בלכול אלא רק בלול, זהו בלול הברור. תורת בבל הגם שיש בה מחלוקת ובלילה כביכול, אך הרי זוהי הדרך לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, הדרך לכך היא על ידי ש'מבדרים שמעתתא', כלומר, על ידי שמבדר ומברר את הדבר מתוך התערובת, נעשה הבלול ברור ויוצא הדין אליבא דהלכתא. זוהי תלמודה של בבל.

זמן הדלקת נרות המנורה

ענין זה מצינו גם בהדלקת המנורה שהיו מדליקים אותה מערב עד ערב, ולא היו מדליקים אותה ביום משום ששרגא בטיהרא מאי אהני ליה. עומק ההבדל בין הארת היום והארת הלילה, הוא, שהארת היום על ידי החמה הוא בגדר של ברור, "ברה כחמה", לעומת זאת הלילה בו אין את הארת החמה זהו זמן של תערובת בלול ולא ברור, מהות הדלקת הנר בשעה זו היא להפוך את הבלול לברור, ולכך היו מדליקים את הנר בשמן דייקא, אותו השמן שבכתינתו לתערובת צף ועומד לעצמו, הופך את הבלול לברור, הוא

ששלשת התפילות שבכל יום, שחרית מנחה וערבית, נתקנו על ידי ג' האבות, אברהם יצחק ויעקב. חלוקה נוספת ישנה בשלשת התפילות בין הקורבנות המנחות והנסכים, ובחלוקה זו המנחות מקבילות לתפלת המנחה ששורשם ביצחק.

זמן המנחה "ויהי בעלות המנחה", מחצות היום עד הערב, והוא כנגד תמיד של בין הערביים, שזמנו מחצות היום עד הערב.

עיקר זמן הארת החמה הינו בחצות היום, שם החמה נמצאת בטהרתה באמצע הרקיע, "ברה כחמה" (שה"ש ו, ט), ברור ולא בלול. זהו זמן תפלת המנחה המקבילה להקרבת המנחה ולתמיד של בין הערביים. ודוקא בזמן זה שבה החמה בבחינת ברור ולא בלול, דוקא שם מצינו לבחינה זו של המנחה הבלולה בשמן. והוא דבר הצריך לתלמוד.

והנה עיקר המציאות של בלול בשמן שונה משאר הבלילות, שבכל הבלילות לח בלח, נעשה הכל מציאות של דבר אחר מושלם המורכב משני הדברים. כן הוא ביין חי שמערבים אותו במים ונעשה 'מזוג' מלשון זיווג, צירוף וחיבור של שני חלקים נפרדים. שונה הוא השמן שאם יבלל עם המים, מטבעו שצף ועולה למעלה, ועומד בנפרד מהמים שנתערב בהם מתחילה. כלומר, השמן לעולם לא יהיה מזוג ומעורב, אלא יצוף מלמעלה.

מעתה, הרי שעומק הדין של 'לול בשמן' האמור במנחות, הוא, שצריך שתהא המנחה בלולה בשמן דוקא, והיינו, אותו דבר שבמהותו עומד ברור לקחתו ולערבו עם המנחה. המנחה מצד זמנה שורשה בברור, מצד הבלול בשמן שורשה בלול, ובכך יהיה בלול בעומק של ברור המצורפים יחד.

כפי שנתבאר לעיל, הבלול בצד הקלקול נהפך להיות בלכול, כמו שמצינו בבבל ששם

יסוד המנחה, שמונח בה אופן של התערובת אבל מתוך התערובת עצמה מוציאים מציאות של בהירות, לכך צריך את הטיפה השניה דייקא.

צירוף תורת בבל עם תורת ארץ ישראל - הבלול והברור

איתא בגמרא בכמה מקומות (קידושין ל.) 'לעולם ישליש אדם שנותיו, שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בתלמוד. אומר ר"ת (תוס' סנהדרין כד. ד"ה בלולה) שאנו מקיימים דבר זה, בשעה שאנחנו לומדים תלמוד בבלי, הבלולה במקרא במשנה ובגמרא. זהו הבלול הברור. **ובירושלמי** (תגינה פ"ב ה"א) הובא מעשה אבויא אביו של אחר, שהושיב את רבי אליעזר ורבי יהושע בבית אחד, והיו עוסקים וחוזרים בדברי תורה נביאים וכתובים, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני והיתה האש מלכת אותם כלחיתתן מסיני.

במדרגת מתן תורה היה שהאש היתה מאירה באופן של בלול הברור, אחדות הברירות יחד עם הבלילות זהו שורש הארת מתן תורה. בהשתלשלות התורה בדורות הבאים נתחלק הדבר, ונעשה הברור לעצמו והבלול לעצמו, תורת ארץ ישראל נשארה במדרגת הברור והשלום, ותורת בבל נעשתה במדרגת הבלול והמחלוקת.

במדרגתינו בעולם הזה, אין אנו יכולים להכיל את המדרגה של תורת ארץ ישראל, מטעם זה בכל מחלוקת בבלי וירושלמי קיימא לן כדברי הבבלי, מדרגת הבלול.

אבל לעתיד לבוא, שם נתרומם למדרגה העליונה למדרגת הברור, התורה כפי שהיתה בבהירותה. ותכלית הכל לחבר ולצרף את תורת בבל עם תורת ארץ ישראל, כשם שבנתינת התורה היו שני המדרגות יחד בלא פירוד. אחדות זו היא עומק נקודת הצירוף של הברור והבלול.

שידליק את המנורה ויהפוך את מציאות הלילה הבלול למציאות של ברור.

בנר המערבי של המנורה היה נעשה נס, היו נותנים בו כמדתו, והיה דולק מערב עד ערב. כל 'מערב' הוא מלשון עירוב ותערובת, דוקא בנר זה היה נעשה הנס. עומק הגילוי בזה, שהנר המערבי מהותו שבא לברר את כל התערובות כולם.

טיפה ראשונה למנורה טיפה שניה למנחות

שונה לקיחת השמן למנורה מהשמן למנחות, השמן להדלקת המנורה היתה נלקחת מהטיפה הראשונה היוצאת מן הזית, והשמן למנחות מהטיפה השניה.

השמן מתחילה בלוע בתוך הזית ומעורב בו, בסחיטת הזית יוצא השמן הבלוע מתוכו ועומד לעצמו. בשונה ממים שורש כל המשקים, שמעולם עומדים בפני עצמם ואינם בלועים בדבר אחר, השמן מתחיל ממציאות של תערובת ונסחט להיות עומד בפני עצמו.

בטיפה הראשונה, שם מתגלה עיקר מהות הברור של השמן, שקודם לכן היה במציאות של התערובת, ובסחיטה מתגלה השמן עומד לעצמו, ברור ולא בלול בזית. טיפה זו נלקחת למנורה שם צריך ברירות מוחלטת, המנורה הוא שורש התורה, כמאמרם (ב"ב כה:): הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום. לכך צריך דוקא את הטיפה הראשונה בה מתגלה ברור גמור ולא בלול כלל.

לעומת זאת למנחות לוקחים מהטיפה השניה, שם אין הברירות גמורה כל כך כמו המנורה, ויש בו קצת מציאות של תערובת [שכן כל התחלה היא ברור, ולאחריה כבר יש קצת מציאות של תערובת], והוא הבלול הברור, שמצד זמן מנחה הוא ברור, באמצע היום 'ברה כחמה', אבל מצד הצורה של המנחה הוא בלול, 'בלול בשמן'. צירוף זה יוצר את הבלול הברור שהוא

תכלית הכל לחזור להיות בלול - תורת בבל

כל דבר בשורשו לעולם יהיה ברור, וכאשר הוא מתפשט ונעשה ענפים, אזי שייך תערובת, הענפים העומדים כל אחד בפני עצמו עשויים להתערב זה בזה לכדי תערובת. וכענין שנתבאר שהטיפה הראשונה אין בה מציאות של תערובת כלל, והינה בגדר של ברור, ובטיפה השנייה יש בה מציאות של תערובת, והיא בגדר של בלול.

ברור מלשון 'בר', דבר היוצא לחוץ. כאשר אדם בא על אשה האסורה לו, לשון הפסוק (ויקרא כ, יב) "תבל עשו", 'תבל' הוא הדבר הבלול ותערובת שאינה ראויה. בשורש הדבר, כל אחד עומד לעצמו, אך בהתפשטות הכח לחוץ, שם שייך התערובת ועירוב שני הכחות יחד. ובאופן הקלקול הוא הנקרא 'תבל'.

כאשר יציאת הדבר נעשית באופן ברור, נהפך ה'בר' לברור, הכפלת האות רי"ש מגלה על הברירות, ברה כחמה. לעומת זאת במדרגת הבלול, שורשו ב"ל, זהו מקום ההתפשטות לחוץ שם נוצרת התערובת, בלולה ולא ברורה. נמצא, שגם הברור וגם הבלול, שניהם עומדים בנקודת היציאה של הדבר ולא כפי שהדבר עומד במקורו ושורשו, כאשר הדבר יוצא לחוץ, שם ישנם שתי אפשרויות, יש ונעשה בו מציאות שיוצא ברור, ויש שנעשה בו מציאות שיוצא בלול.

אכן גם בצד התיקון בו הדבר יוצא ברור, תכלית תיקונו לחזור ולכוללו יחד להתזירו להיות בלול. כלומר, בשורשו היה אחד, ולכשיצא מצד נקודת התיקון, היה בברירות, אך תכליתו לחזור ולהיות בלול מן הכל.

התלמוד בבלי משתלשל מהתלמוד ירושלמי

"כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"

(ישעיה ב, ג) שורש התורה מציון, תלמוד ארץ ישראל, שם הארת התורה היא באופן של ברור. אך ברדת התורה לבלל, שם היא בבחינת "במחשכים הושיבני כמתי עולם" (איכא ג, ו), זה תלמודה של בבל (סנהדרין כד). אבל בעומק, לאחר שירדה התורה מהשורש של האחד והברירות של כל החלקים, הרי היא חוזרת ומתכללת בתורת בבל, זהו צד התיקון בתורת בבל שכוללת הכל ומתוך כך מתקנת הכל.

התלמוד בבלי הוא השתלשלות של תלמוד ירושלמי, התלמוד ירושלמי הוא הברירות של הדברים כשהם יוצאים בטהרתם, כפי שהם יוצאים כל כוח וכוח בטהרתו, אבל זו אינה התכלית שכל כוח וכוח עומד לעצמו, התכלית היא תלמודה של בבל שבלולה ממקרא משנה וגמרא.

בהרבה מקומות נזכר הלשון על התנאים ש'עלו' מבבל לארץ ישראל או ש'ירדו' מארץ ישראל לבלל, שארץ ישראל למעלה מכל הארצות, ובבל למטה. עומק הדבר, שכל תורת בבל הינה מכח תורת ארץ ישראל, כמבואר בגמרא (ב"ק פד). שכל עיקר הדבר שבני בבל יכולים לדון אינו אלא מכח הסמוכים שהיו בארץ ישראל, והיו עושים שליחותם. ושורש הדבר, מפני שתורת בבל נשתלשלה מתורת ארץ ישראל. אך הגם שמעלת תורת ארץ ישראל גבוהה במדרגתה מפני שהיא ברורה, הרי שיש צד מעלה בתורת בבל שחוזרת וכוללת את הכל, וכנ"ל.

עולם ברור ראית

איתא בגמרא (ב"ב י): שכאשר מת רב יוסף בנו של רבי יהושע, שאלו אביו בחלום מה ראית למעלה. אמר לו עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמר לו אביו, אין זה עולם הפוך אלא עולם ברור ראית. כלומר, בעולם הזה הדברים מעורבים,

תלמודה של בבל שבלולה במקרא במשנה ובגמרא, בזוהר הקדוש (פנחס רכו ע"ב) איתא 'בלולה בשמן כתית רביעית ההין, ואיהי בלולה במקרא במשנה בתלמוד ובקבלה'. הקבלה היא הסוד, ששורשה באותיות ס"ד העולות מהתיבה 'בלבל', וכנ"ל. כלומר, פנימיות הבלבול מונח בסוד. החיצוניות של הבלבול נראית כמציאות של בלבול, ושורש הבלבול מן הכל בלול במקרא בלול במשנה בלול בתלמוד, אבל הכוח שבולל את כולם ביחד, הוא כוח הסוד שהוא סוד האחד, במהותו הוא בולל את כל חלקי התורה בעומקם ומחברם. נמצא שאותה מציאות של התורה שהיא בלולה מן הכל, הוא שורש הסוד שמחבר את כל חלקי התורה יחד.

סוד בגימטריה שבעים, וכפי שהוזכר לעיל בדור ההפלגה בלל ה' את שפתם, והפיצם על פני כל הארץ, היינו לשבעים לשון של האומות, תורת הסוד עומדת כנגד אותם שבעים לשון, שבעים אומות.

כשהתורה עומדת בפירוד, הופכת להיות שבעים, כנגד דבר זה עומד כח הסוד שהוא בבחינת שבעים פנים לתורה, ומצרף את כל חלקי התורה להיות אחד. ובכך נמצאו כל השבעים פנים לתורה, כולם כלולים במדרגת התורה, ואחד הם^ה.

האור הזה של שבעים לשון של תורה, עיקרו מאיר בבבל, וממילא מה שנראה בפשטות כחושך וקלקול "במחשכים הושיבני כמתי עולם", בעומק הוא חושך דתיקון, שהוא בבחינת סוד התורה, הנאמרת בלחישה הסתרה וכיסוי. הסתרה זו היא עומק התורה של בבל הבלולה מהכל ומחברת את הכל. **בענין המנחה מצינו שני אופנים של בלילה**,

עליונים למעלה ותחתונים למטה, אך בעולם הבא אין הדבר כן, שמה הדברים ברורים, עליונים למעלה ותחתונים למטה. זהו עולם ברור ראית.

כאן בארץ, העולם בלול באופן של קלקול, אך למעלה, על אף שהשמים כלולים מאש ומים, זהו אכן שורש הדבר, אך האש והמים הצטרפו יחד ונעשו יחידה אחת, חזרו ונכללו יחד.

זוהי מעלתה של תורת בבל, שהגם שכביכול לוקחת את תורת ארץ ישראל העומדת בבהירותה והופכת אותה להיות בלול, אך אין זה בלול של קלקול כמוכח של בלבול, אלא הוא הבלול של התיקון, בלול מכל חלקי התורה. ובכך שורש הבלול חוזר ונהפך לברור, עולם ברור ראית.

מהלך זה נרמז במילה 'בלל' בגמטריה ס"ב, הרומז לסיב שחוזר ומסבב את הדבר, בבחינת נעוץ סופם בתחילתם ותחילתם בסופם.

בבל בגמטריה דל', בצד הקילקול של בבל, בו הבלל הוא בבחינת הבלבול, הרי שמשמעו עני, וחסר כל, העדר. אבל בצד התיקון, שם הבבל הוא בבחינת "דלו עיני למרום" (ישעיה לח, יד), חוזר ומתעלה, ומתקן את המום שבעינים, התבלול בעינו, הנגרם מראיית העינים בהסתכלות על הבלבול והתערובת, עירוב הטוב והרע.

כח סוד התורה לחבר את כל חלקיה בעומקם

לעיל הובאו דברי התרגום על הפסוק "כי שם בלל ה' שפת כל הארץ", שמתרגם בלל, בלבבל, הכפלת הב"ל בגמטריה עולה ס"ד. גם במה שאמרו במה שאמרו בגמרא על

^ה כענין אדם הראשון וחווה, שלחוד מ"ד בגמרא (עירובין יח.) היו דו פרצופים, והיינו שהיה בלול מזכר ונקבה, מזוג יחד מזכר ונקבה. ונפרדו להיות שנים.

גימטריה 'חלם'. זהו שורש של אחדות שבוללת את הכל, ואז מתגלה לא רק היה הווה ויהיה, ג' הוויות, אלא הויה אחד הווה תמיד, זה שורש האחדות שמחברת ומצרפת את הכל, האחדות של ה'בלה' שנעוץ תחילתם בסופם וסופם בתחילתם, בבחינת בלל שחוזרת ובוללם ומצרפם יחד. וע"י כן חוזרת כל הבריאה כולה ומתאחדת לאחד. וזהו מדרגת התורה הבלולה מן הכל, כי בשורשה אור הפנימיות הסוד שהוא האחד בעצם אחדות שלימה גילוי אמיתת היותו ה' אחד ושמו אחד.

כ-ל בלל בלכביפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 33412634

או שליש ההין שמן או רבע ההין שמן. שני אופנים אלו הם שני המהלכים של תורת בבל, באחד היא בלולה משלש חלקים, מקרא משנה וגמרא, אך בשני היא בלולה מארבע חלקים ונוסף לה הקבלה, וכדברי הזה"ק 'בלולה בשמן כתית רביעית ההין וכו', בלולה בקבלה', הקבלה הלה היא תורת הסוד, המחברת בין כל החלקים יחד.

עומק הדבר, שמהאחד נעשה שלוש, וכשהוא חוזר ומתאחד באחד, נעשה ארבע, הוא בחינת המדרגה הרביעית, מדרגת הקבלה, שחוזרת ומחברת בחזרה את כל חלקי התורה.

גלות זו של אחרית הימים, היא הגלות בין שבעים לשון, כבשה אחת בין שבעים זאבים. גלות זו היא בבחינת בבל ששם בלל ה' שפת כל הארץ, ומשם הפיצם על פני כל הארץ, על פני שבעים אומות.

מה שנראה כפשוטו שיצאנו לגלות בין שבעים אומות ונתפזרנו בארבע כנפות הארץ, ומשם יקבץ ה' נדחינו, היינו שיוצאים מהפיזור לאחדות, בעומק אין הדבר כן, אלא גילוי האחדות הינו בפיזור גופא, וע"י קיבוץ כל חלקי ישראל אזי נבללים כולם חזרה. זהו עומק תורת הסוד שבו מונח עומק נקודת הבלל.

באחרית הימים "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים" (תהלים קכו א), החלום המתגלה היינו שורש הג' פעמים הוי"ה, 'היה הווה ויהיה'

סוגיות במחשבה בלל

ואף בלעם, בל-עם, משורש בל - בלל יש בו, וכתב רש"י (סנהדרין, קה, ע"א) שבלבל ישראל בעצתו, וכמ"ש השפתי כהן (במדבר, כז, ז) וז"ל, בדרך לשטן לו (בלעם), ר"ת בלל, שבלבל לשונו, עכ"ל. היפך משה שהוא דבר אחד לדור, דר-בר, מלשון בר - ברור, היפך בלכול הלשון. ושורשו של בלעם, לבן, עיין תרגום יונתן (במדבר, כד, ה). וסנהדרין (קה, ע"א). הוא בלעם הוא לבן, ולכן נתגלגל בבלעם (עיין מצת שימורים, שער המזוזה, ועוד). וכתב החת"ס (תורת משה, בראשית, כט, יח) וז"ל, לאה שהיתה הבכורה, היה בה קצת פסולת מלבן, ע"כ לאה בת לבן, ר"ת בלל, והוא מפסולת בבל, ר"ת לבן בן בתואל, ושם בלל ה', עכ"ל. והיינו שלבן - בלעם, דבקו במדרגת בעל חי טמא שרץ הנקרא שבלול, מלשון בלל, עיין רד"ק (תהלים, נח, ט). וכנגדו חלזון, עיין רש"י (ויקרא, כא, כ, ד"ה או תבלל). ובלעם שהוא דעת דקלקול, לא רק לשונו נבללה, אלא אף דעתו, בלכול הדעת. עיין מצודות ציון (הושע, ז, ח, ד"ה יתבולל). ועי"ז נעשה חלל מן הדעת. עיין מלכים (א, ו, ח). ובמצודות ציון (שם).

ויש בלל דתיקון במנחות, בלול בשמן, כגון (שמות, כט, ב) וחלת מצת בלולה בשמן. וכן (ויקרא, ט, ד) ומנחה בלולה בשמן. וכן (במדבר, טו, ד) עשרון בלול בשמן. והוא תערובת דתיקון.

כתיב (בראשית, יא, ט) על כן קרא שמה בבל כי שם בלל ה' שפת כלי הארץ ושם הפיצם ה' על פני כל הארץ. וכתוב כאן דבר והיפוכו במהות, מחד בלל שפת כל הארץ, אחדות של תערובת דקלקול, שמבלה, ומאידך הפיצם על פני כל הארץ, פיזור ופירוד.

וביאור מהות בלילה זו, כתב רש"י (תהלים, לח, ג) וז"ל, בלל - נבל, כי שם בלל ה' ונבלה שם שפתם, עכ"ל, עיי"ש. ועיין רש"י (בראשית, יא, ז), ובשפתי חכמים (שם), וברד"ק (שם).

וכתיב (ויקרא, כ, יב) ואיש אשר ישכב את כלתו מות יומתו שניהם תבל עשו, ופרש"י וז"ל, תבל עשו - גנאי. לישנא אחרינא, מבבלבין זרע האב בזרע הבן, עכ"ל. וכתב בשפתי חכמים (שם, אות ח) וז"ל, לפירוש הראשון שורשו תבל (ת-בל) ויכלול לשון גנאי וענין בלילות כל הארצות, ולפירוש השני שורשו בלל, עכ"ל. ועיין מלבי"ם (שם, כ, יב). וכתב באבן עזרא (שם, כג, כא) וז"ל, ותבל הוא - ויש אומרים כי גם מבול ממנו, וקרוב מגזרת בלל ה' שפת כל הארץ, עכ"ל. ועיין ספר השורשים לרד"ק, ערך בלל. ובלל ובל שורשם אחד, כמ"ש הרד"ק (בראשית, יא, ל) וז"ל, דבבל ובלל לשון הקודש הוא, והיה לו לומר בלל מן בלל, מהו בבל, אלא שהמלה (בבל) מורכבת בשתי מילים לפרש בה יותר הענין, כי ענינה בא - בל, כלומר בא להם הבבלול מן השמים, ובל הוא שם בתשלומי בלל, כמו קן מן קנן, וכן מן חנן, והדומים להם, עכ"ל. וטעמים נוספים שנקרא בבל ולא בלל, עיין חת"ס (שם), והעמק דבר (שם).

מדור
רל"א
שערים

צירוף
ב-ל

ב-ל

והנה יש רציחה בפועל, ויש אביזריהו, מלבין (לב - ן) פני חבירו, הנקרא עלב. ע-לב. והנה אמרו, עשרה דורות מאדה"ר עד נח וכו', אולם במקום שיהא תיקון הלב, נעשה קלקול כמ"ש ויתעצב ה' אל לבו. וכתוצאה מכך נעשה מבוך. לב-מו. ועיקר גזר דינם לא נחתם אלא על הגזל, היפך צדקה-נותן. גזל כולו מקבל, קבל, לב-ק, שהוא בחינת בלק אותיות קבל, כנודע. ותולדת כך נעשה הסבל הגדול בעולם כמעט לכל יושבי תבל. סבל, לב-ס. וחל על עצם העולם הנקרא תבל. לב-ת. כלומר על עצם שורש העולם הנקרא לבו של העולם, כמ"ש חז"ל שיש במקום לב, כמ"ש דברו על לב ירושלים, זהו לבד דתיקון. וכתיב תולה ארץ על בלימה, לב - ימה, והוא שורש לבו של העולם. ולב דקלקול שבעולם הוא בבל, לב-ב. ובנפש זהו בלל, בל - יעל.

ואחר עשרה דורות בא אברהם לתקן זאת. ולעומתו בלעם, בל - עם, כמ"ש במסכת אבות. ועיקר הפסולת היוצאת לתרבות רעה ביום מיתתו הוא עשו, בחינת אדם בלל, היפך אדם, אדום, בלל, לב-עלי. ושורשו הוא מזרעו של בתואל, לב-תאו. ולעומתו יעקב נושא את בלהה, לב-הה, תחלת תיקון הלב. ובשבטים עיקר התיקון לכך, זבולון, לב-זון, זון ר"ת זכר ונקבה, תיקון אחדותם. והמתנגד ליעקב לבן, לב-ן. שהוא נבל כנודע, ופסולתם של אלו בבחינת זבל, לב-ז. ושורשם נחש, פורץ גדרו של עולם, פורץ את הגבול, גבול, לב-גו, פורץ את הלב.

ושלמות התיקון בבנין המשכן ע"י בצלאל, וכל חכם לב. בצלאל, לב-אצל. ובכניסה לא"י ע"י כלב, לב-כ. ובמצות יובל הנוהגת בארץ, יובל, לב-ו. ושורשו יום החמישים של מתן תורה, במשך היובל המה יעלו בהר.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביאל, אבימלך, אבל, אבשלום, אהליאב, חלב, זבל, חבל, לבן, אלגביש, אלישבע, כבל, בדלה, בהלה, בלע, בעל, ברזל, בתולה, גבל, גבול, בגלל, כבל, בול, זבולון, בחל, חלב, כלב, בל, בלל, לב, יובל, יבול, לבש, להב, בלהה, בלה, בלט, בלעם, בלשאצר, בלתי, סבל, בצל, בצלאל, בישל, גבעל, גבריאל, גבלה, הבל, מבוך, לבנון, נבל, איובל, בתואל, גבול, לביא, עיבל, קבל, שביל, שבלים, תבל, יבלת, בלק, מהיטבאל, מלבן, עלב, שבלול, בטל, בלג, בלימה, בלל, בלם.

רבותינו לימדונו (מבואר היטב בעץ חיים) שמדרגת לב שורשה ל"ב נתיבות חכמה עליונה שבראש. הנקראת בלימה, לב - ימה, והיינו 'ספירות וכו' אותיות גימט' לב, כמבואר בספר יצירה. וכאשר הארה זו מתפשטת לתוך גופו של האדם נעשה "לב". וכאשר ח"ו אינה מתפשטת, אזי זהו בחינת "בל", לשון שלילה. וזהו בול, בל - ו, לשון בלה, בלתי. וכן בלע, בל - ע, אור שאינו מתפשט אלא נשאר בלוע במקורו.

הארה עליונה זו היא ממדרגת הלוכח העליון. לבן לב-ן, כמבואר בדברי רבותינו. וכאשר הארה זו מאירה אצל נקבה נעשה במקום הלב, מקום דדיה, חלב, לב-ח. ומדרגת חלב מקשרת את הולד לאמו, ללוכח העליון, ללבה של האם. חלב אותיות חבל, שהחלב נעשה חבל המקשר בין הולד לאם. ומכך נעשו האם והולד בלולים זה עם זה, בלל, בל - ל. ונגלה אצל בלהה, בל - הה, שיפחת רחל, שנולד בנימין ומתה רחל, וגידלה בלהה את בנימין כאמו, ואף דאגה לחלב בעבורו. ובעומק הכח המקשר הוא ה"לב" כנ"ל. וכאשר מקיא חלב שינק משדי אמו, זהו בחל. וזהו ביטול של החלב, בטל, בל - ט.

וכשם שהוא הכח המקשר בין הולד לאמו, כן שורש כח ההולדה, "זכר" ונקבה" שורשו חיבורם בלב. והוא בחינת בעל, לב-ע. כי תחילת החיבור הוא בחינת חיבוק, אח"כ נישוק, ואח"כ חיבור גמור, ומקום החיבוק במקום הלב, חיבור לב אל לב, זהו מהות עומק החיבוק. ועיקר החיבור בין בחור לבתולה. בתולה, לב-תוה. ובמלכי אדום הנזכרים בפרשת וישלח, ז' ראשונים שבהם לא הוזכר נקבה בהם. ובמלך השמיני (בחינת חלב, לב, ח, כנ"ל) הוזכרה אשתו ושמה מהיטבאל, לב-מהיטא. ובו לא כתוב מיתה, כי היה חיבור במדרגת לב. וזהו בדלה, לב - חד, לב מחובר, לב אחד, ובבדלח מונח כח הצירוף והחיבור.

והנה תולדות ראשונים שהיו בעולם, קין והבל, הבל, לב-ה. כי בהבל נתגלה חיבור הלב של אדה"ר וחוה ונגלה חיבורו של הבל אל ליבה של חוה. וכאשר קם קין על הבל והרגו, ביטל חיבור הלב. ובשעה זו נתחדשה אכלות בפועל ראשונה בעולם. אכלות, אבל א-לב. בבחינת טוב ללכת אל בית האבל וגו', והי יתן אל לבו. אבל אל-לבו. ואבל אין לו פה, בבחינת מש"כ 'מבליגייתי עלי יגון', בל - ג, ליבא לפומיה לא גליא מכח הבלגה. ובבחינת בלם, בל - ס, בולם פיו. ושורש אכלות זו נעוץ בחוה שנתנה לאדה"ר לאכול מעץ הדעת, שעליו נאמר ביום אכלך ממנו מות תמות. ומעשה זה הוגדר בחז"ל, היא שפכה דמו של עולם.

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
בלל
מילון ערכים בקבלה
בלל

בלביפדיה קבלה בלל

אור א"ס

כתב ביושר לבב (בית ראשון, חדר ראשון, פרק יד) וז"ל, הכלל העולה, דאף כי הצמצום הוא כפשוטו, אין תמונה בו מקרי, מאחר כי אין תמונה המדומות בו מגבילו, שאין תמונת המקום מגבילו מבחוץ, ועוד שברצונו ברגע כמימרה יכול להתפשט בו כבראשונה ולבטל תמונה זו המדומת זו מבפנים, ולכן הרי זה כדבר הראוי לבילה ואין בילה מעכבת בו כמשארז"ל (מנחות), עכ"ל. והבן, בילה מלשון בל, העדר, בטל, שע"י הבילה נעשה העדר צורה, כמ"ש ביריעות שלמה ויובא להלן. ודו"ק שיסוד ראוי כאילו עשוי נאמר דייקא בשורשו ביחס לבילה, ומתפשט אף לשאר עניינים. ובדרך רמז, בלתי לה' לבדו, ר"ת בלל.

צמצום

כתב בחשק שלמה (השורשים, שורש בל) וז"ל, ויקרא מין שטח בארץ "אבל", כמו אבל השיטים (במדבר, לג, מט), אבל מחולה (שופטים, ז, כב), ועד אבל כרמים (שם, יא, לג), ועד אבל הגדולה (שמואל, א, ו, יח), והוא לפי הנראה "שטח מבולבל במצרי", שהוא שייך להרבה בנ"א, שגבולו של זה נכנס ומעורב גבול חבירו, עכ"ל.

מצרים. ועיקר מפתלתם בים סוף, כששב הים לאיתנו, ועי"ז נבללו מצרים ונתערבו, צללו כעפרת וגו'. וכתוב (בשלח, יד, כז) וישב הים - לפנות בקר לאיתנו, ר"ת בלל.

קו

כתב רש"י (אמור, כא, כ) וז"ל, או תבלל - דבר המבלבל את העין (כשיטת ר"מ, וכדלהלן ערך שבירה - עינים). כגון "חוט" לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירה, שהוא עוגל המקיף את השחור וכו', והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור, עכ"ל. והבן שזהו חוט - קו שאח"כ בוקע את העיגול ויורד לתתא, ודו"ק.

עיגולים

בלל גימ' ס"ב, סוד סביב, עיגול. והוא בחינת בגלל, בלל-ג, נוטריקון בל-גל. וכן בחינת גלות, וכתוב (בראשית, טו, יג) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך - בארץ לא להם, ר"ת בלל, כי הגולה נבלל בגוי

אחר בגלותו. וכתב ביראים (סימן רלה) וז"ל, ואדם העושה אלו ס"ב עבירות מבלבל שלומו ושלום שכינה ומגלגל על עצמו בלבולים קשים. וזכר וסימן, כי שם בלל ה' את שפת כל הארץ, "בלל" בגימט' ס"ב הוי, עכ"ל.

יושר

ג' קוים, סוד כלול מן הכל. סוד ג' הוי"ת, לחם, כנודע. וכתוב (תהלים, קלו, כה) לחם לכל בשר, ר"ת בלל. ומצד הקלקול בליעל, בלל-יע, י - יושר, ע - עיגול, חיבור ובלילה של יושר ועיגולים באופן דקלקול.

אולם יעוין בזה"ק (במדבר, רע"מ, פנחס, רכו, ע"ב) כלולה בשמן כתית רביעית ההין, ואיהי כלולה במקרא במשנה בתלמוד (ובילק"ש יהושע רמז יח הגירסא, בגמרא. ועיין סנהדרין, כד, ע"א) בקבלה. אולם בבלי דידן אמרו שכלולה משלש מקרא משנה תלמוד, סוד ג' קוים.

שערות

שער - שעורין. ויש כלול בחיטין, ויש כלול בשעורין. עיין מנחות (עב, ע"ב).

וכתב ברד"ק (שופטים, יט, כא) וז"ל, ואם יגעה שור על בלילו - ולפי שבוללים למאכל הבהמה השעורין והשבולת שועל או אחד מהם עם התבן נקרא כן, עכ"ל. ועיין מלבי"ם (איוב, ו, ה).

וכתב בחשק שלמה (השורשים, ערך בל) וז"ל, ושמושי בל מענין הבלילה וערוב ונבלה שם שפתם (בראשית, יא, ז) וכו', ובכפל (הכפלת אות ל') להוראת חוזק הבלילה, סלת כלולה בשמן (ויקרא, ב, ה), כלול בעמים הוא יתבולל (הושע, ז, ח). ולשם כך יקרא מספות הבהמות "בליל", בליל חמיץ יאכלו (ישעיה, ל, כד) אם יגעה שור על בלילו (איוב, ו, ה), ויבל לחמורים (שופטים, יט, כא), והיינו קמח או סובין נבללים במים, עכ"ל. והיינו הכפלת הבלה, בלילה, כלול יותר מב' דברים יחד.

אין

גילוי הטעמים באח"פ, כנודע. וכתב בחשק שלמה (השורשים, שורש בל) וז"ל, ובלשון חכמים יקראו הסמים החריפים שנותנים בעיסה והתבשיל כגון הבצילים והשומים ושאר מיני בשמים חריפים,

תבן ושעורים. בעמים יתבולל (הושע, ז, ח), בלותי בשמן רענן (תהלים, צב, יא), ודומיהם. ענין כולם לשון אפיסת צורת הדבר והשחתת תבניתו, שע"י שמערבין אותו עם דבר אחר, תשחת צורתו ולא ניכר עוד בעינו כמו שהיה נראה בתחלה, עכ"ל.

אריך

אורך, אור-ך, עולם ברור. ואמרו (ב"ב, קמז, ע"א) וי"ט של עצרת ברור זרעו חטים. מר זוטרא אמר, כלול איתמר. אמרי נהרדעי משמיה דר' יעקב, לא ברור ברור ממש ולא כלול כלול ממש, אלא אפילו כלול ורוח צפונית מנשבתו זהו ברור.

אבא

כתב בחשק שלמה (השורשים, ערך בל) וז"ל, שם "תבל" - תבל הוא (ויקרא, יח, כג), תבל עשו דמיהם בס (שם, כ, יב), ואפי על תבליים (ישעיה, י, כה), מלשון בלילה וערבו. שבשכיבת הבמה יש תערובת מין בשאינו מינו, ובשכיבת הכלה יש בלבול זרע האב עם זרע הבן. ולא אמר זה הלשון בשכיבת אשת אביו, לפי שבשכיבת הכלה הערבויה מצויה ביותר, שהכלה משועבדת קצת לחמיה ונשמעת אליו בכל עת שירצה, עכ"ל.

אמא

יין, באמא, כנודע. ויין חי אינו ראוי אלא א"כ מזוג, והיינו נכלל. וכתב בספר הקנה (ד"ה סוד הקידוש והבדלה ודיניהם) וז"ל, בעבור שהוא "בבלי", שם בלל ה', למד עניני הבליה ואמר, יין שאינו ראוי לנסך ע"ג המזבח אין מקדשין עליו, עכ"ל, עיי"ש. וכתב במושב זקנים (ויקרא, ט, ג) ומנחה כלולה בשמן, כנגד האמהות.

ז"א

שש - שישים. ואמרו (מנחות, קג, ע"ב) בששים נכללין, ובששים ואחד אין נכללין. ז"ל תורה אור למהר"מ פאפירש (וארא) ואתה תשמע מן השמים, שהוא זעיר, כלול חו"ג, צח ואדום, ואש ומים, ה"ח וה"ג, עכ"ל.

נוק'

יחוד זו"ן, יחוד הוי"ה אדנו"ת, כנודע, שעולה צ"א. וזהו סוד בצלאל, בלל-צא, ודו"ק. בית. וכתב (מלכים, א, ח, יח) לבנות בית לשמי.

כתר

הכתר כלול מכל הספירות שתחתיו, ובפרט בנקודים.

יקראו "תבלין", מלשון בלילה, שהחריפות שבהן פועל שיהיה טעם התבשיל נפלט ונבללה יפה יפה, עכ"ל.

חוטם

אף, ובתיקון זה אפיית הפת. ונחלקו (מנחות, עה, ע"א) לחכמים סלת בלולה, מלמד שנבללת סולת, ולרבי חלות בוללן, אחר האפיה, עיי"ש.

פה

כתיב (בראשית, יט, ט) על כן קרא שמה בבל, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ושם כתיב (י, ה) ללשונו למשפחתם בגויהם. וכן (שם, שם, כ) למשפחותם ללשונתם בארצתם, ר"ת בלל. וכתב (ויקרא, ה, ד) לבטא בשפתים להרע, ר"ת בלל, כי ע"י שבלל נעשה דיבורם רע, וכן סיבת הבליה מפני כוונתם להרע.

עינים - שבירה

כתיב (ויקרא, כא, כ) תבלל בעינו. ואמרו (בכורות, לח, ע"א) איזהו תבלול, לבן הפוסק בסירה, ונכנס בשחור. ועיי"ש (ע"ב) לר"מ, מה לשון תבלול, דבר המבלל את העינים. וכתב (במדבר, כז, יד) להקדשני במים לעיניהם, ר"ת בלל. וכן (שם, כ, יב) להקדשני לעיני בני - ר"ת בלל.

ואמרו (מנחות, כג, ע"א) "חרב" שנתערב בבלול, יקריב, ר' יהודה אומר לא יקריב. והיינו שחרב היפך בלול, כי סוד החורבן, חד סמכא, חוסר בלילות של ג' קוים. ועיין תיקונים (כב, ע"ב) תבלול דעינא, דא רומי רבנא, עיי"ש, ושורש השבירה ברומי, מלכי אדום.

ובתיקון אמרו (שבת, עז, ע"ב) א"ר יהודה אמר רב, כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה, ברא שבלול (ש-בלול) לכתיית (כתיית לשון שבירה) וכו'. היכי עביד ליה, מייתי חדא אוכמא וחדא חזירא, ושלקי להו, ושייפי להו. וזהו אחדות שחור ולבן שבוללם.

עתיק

סוד עתיק, סוד עובי, סוד כלול מג' קוים. ועתיק בחינת אפס, כנודע. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו) וז"ל, ומזה שירה שם "בל" על אפיסה וכליון, נגזר ממנו שם "בלל" להוראת הבליה, כמו בלולות בשמן (ויקרא, ב, ד), תבל עשו (ויקרא, כ, יב), דהיינו ערוב או תבלול בעינו (ויקרא, כ, כא), היינו עירוב חוט לבן בשחור. ויבל לחמורים (שופטים, יט, כא), יגעה שור על בלילו (איוב, ו, ה), דהיינו ערוב

חכמה

שמן. וכתוב (שמות, כט, ב) ולהם מצות וחלת מצת בלולות בשמן. ושם (מ) ועשרן סלת בלול בשמן. ועוד מקראות בספר ויקרא. ויש בלול ברבעית ההין שמן ויש בשליש ויש חצי כמ"ש (במדבר, טו, ד-ט). ואמרו (מנחות, ג, ע"ב) מנחה גופא מי אקרי בלולה, וכל מנחה בלולה בשמן כתיב, בלולה בשמן איקרי, בלולה סתמא לא איקרי. וכתוב (תהלים, צב, יא) בלתי בשמן רענן.

חכמה, כח-מה, והוא סוד "ראוי", והיינו בכח ולא בהכרח בפועל. ואמרו (מנחות, יח, ע"ב) דאמר ר' זירא, כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת בו, וכל שאינו ראוי לביילה, בילה מעכבת בו.

בינה

יובל. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו) וז"ל, ענין שם יובל, בשנת היובל הזאת (ויקרא, כה, יג), לשון בליילה, בלכול ועירוב רשויות, שבשנת היובל יתבלבל סדר הרשויות בשדות ועבדים וכו', חירות אחת ורשות אחד לכולם, אין קדימה ואין איחור, יתרון ופחיתות זה על זה, עכ"ל.

שמחה. וכתוב (דה"י, א, כט, יז) בשמחה להתנדב לך, ר"ת בלל. וזהו שמחת הלב. וכתוב (דה"י, א, יב, לג) ומבני יששכר יודעי - בינה לעתים לדעת - ר"ת בלל.

בינה, לב. בלל, לב-ל. ועיין מפתח השמות (נח). וכתוב (מלכים, א, יד, ח) בכל לבבו לעשות, ר"ת בלל. וכתוב (יחזקאל, יט, יט) ונתתי להם לב בשר, ר"ת בלל. שופר, והוא בלול מאש ומים ורוח, כמ"ש רבותינו. עיין ישמח ישראל (יתרו), ועוד רבותינו. ושורשו באריז"ל.

דעת

שורשו נגלה בלוי, ילוח אישי אלי. וכתוב (במדבר, ד, ב) בני לוי למשפחתם, ר"ת בלל. ובקלקול בלעם. ואמרו (זוה"ק, בראשית, כה, ע"א) בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו, טול ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, אשתאר בבל, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ועיין תיקונים (תיקון נד, פז, ע"ב) תהו ובהו, דא עץ הדעת טו"ר, ודא רזא, תהו עומק רע, בהו עומק טוב, ודא עץ הדעת טו"ר, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומהכא נפקא כל ערבוביא דטוב ורע, רזא דצדיק ורע לו רשע וטוב לו.

וכתב בחשק שלמה (השורשים, ערך בל) וז"ל, ואין שם "אבל" לשון תוגה והפסד כמו שרגילין לפרשו, כי אם לשון בלכול וטרורף הדעת, שאין דעתו של

המתאבל מיושבת עליו ואינו יודע מה לעשות וכענין מבוכה, עכ"ל. וכל שוגג דעתו מבולבלת עליו. וכתוב (במדבר, טו, כט) לכם לעשה בשוגג, ר"ת בלל.

חסד

חסד - לבן. גבורה - שחור. ואמרו (בכורות, לח, ע"ב) לבן ונכנס בשחור, שחור ונכנס בלבן, ה"ז מום. ובתיקון שבלול שחור ולבן יחד מתקן הכתית, כמ"ש (שבת, ע"ז, ע"ב).

ולר' יוסי אמרו שם, לבן ונכנס בשחור ה"ז מום, שחור ונכנס בלבן אינו מום, "שאין מומין בלבן", ודו"ק שכל המומין בשחור, כי השחור, ש-חור, שורש החסרון. מים. מבול של מים מלשון בלל (עיין אבן עזרא, ויקרא, יח, כג).

גבורה

אש. וכתב בספר רזיאל המלאך, וכן הוא בסודי רזיא (אות מ', ה) וז"ל, מלובן צחצוחית המים בלל באש וברא המלאכים, עכ"ל, עיי"ש. ובספר שקל הקודש כתב, וז"ל, שהקב"ה בלל אש ומים, ועשה מהם שמים, עכ"ל.

תפארת

תורה. ואמרו (סנהדרין, כד, ע"א) מאי בבל, א"ר יוחנן, בלולה במקרא בלולה במשנה בלולה בתלמוד.

אמת. וכתב רמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, דף קיז) וז"ל, לא תשא את שם (שמות, כ) ס"ת אמ"ת, וכן תכלית הבריאיה היתה על אמת, כי ששה פעמים אמת במ"ב כידוע (אדרת אליהו, א, א), ונגדן סוד בבל, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ, שהם מר"ת בלק בלעם (עיין ערך קטן דעת), שפת שקר, כי בבל בא"ת ב"ש שש"ך (ירמיהו, נא, עיין רש"י שם), ר"ת שוא שקר כזב, עכ"ל. וכתוב (זכריה, ח, ח) ואני אהיה - להם לאלקים באמת, ר"ת בלל.

נצח

נו"ה, רגלים, עקבי הרגל. וכתב רמ"מ משקלוב (ביאור זוהר, דף פ) וז"ל, ושמאלא הוא אש בלול, שבו שורש קנאה גבורה, שר"ת (שלהם) ק"ג, כמ"ש בזהר (תרומה, קסו, ע"ב), ק"ג משמאלא, שהם מזו"ן (גימט' ק"ג) ע"י ק"ג ברכות, ושם נאחז האבק אשר בעקבי הרגל, שע"י הרגל שוכח האדם שחסד אל כל היום, עכ"ל.

הוד

נו"ה, רגלים, הליכה בדרך. וההולך בדרך דעתו מבולבלת עליו ולכך פטור מן התפלה. וכן השטן

בהנחה ראשונה על הפסד "צורת" הדבר, דהיינו רק צורתו ולא כולו וכו'. ההוראה העיקרית יורה על הפסד הדבר מצד עצמו שם "בלה", לשון בלוי ורקבון. ויורה על הפסד הדבר מצד חוץ פעל "בלל", לשון תערובת, ושניהם ענינים הפסד וביטול צורת הדבר, אם ע"י שנרקב או ע"י שנתערב שם שאר דברים, עכ"ל.

והבן, רוח כנגד יצירה - צורה. וכתב שם בהמשך וז"ל, ה"בלילה" נופל על דברים שע"י התערובות מפסידים צורתם מכמות שהיה, כעין תערובות יין במים, שהיין והמים כל אחד מפסיד צורתו מכמות שהיה. וישומש שם "בלל" על הרוב לתערובות שיש שם דבר לח, אם לח בלח או לח ביבש, כל מקום שיש דבר לח, יש ג"כ הפסד צורה בתערובת, כמו בלולות בשמן, בלתי בשמן רענן. ואומר אפרים בעמים הוא יתבולל, אינו מדבר בגנות אפרים והפסד מדותיו, כי אם בתקלתו שנבלל בעמים והפסד מהיות לו צורת אומה, עכ"ל, עיי"ש.

נשמה

בלל, בלול, אחדות נר"ן, בבחינת בלול ממקרא משנה ותלמוד, שהם כנגד נר"ן, כנודע.

חיה

חכמה - חיה, והחיים הם ב"בכח" ומתחדשים בכל עת לפועל. וזהו כל "הראוי" לבילה, בחינת חיה. ושורש החיים בלול מן הכל, ובפועל מתפרט בכל יום מקצת חיים חלקי.

יחידה

סוד הבדידות. וכתב בגר"א (תיקונים, תיקון ע) וז"ל, ולעת"ל ישראל בטח בדד עין יעקב, ממומין תבלול חלזון נחש, דאינון ערב רב דמכסין על עינא, ואיהי שחרחרות, ולעת"ל קומי אורי וכו', עינך תראינה, וכו', והיו עיניך רואות את מוריד וכו', עכ"ל. ועיין תיקונים (תיקון ו'), ובגר"א שם.

בלילה כאחת. וז"ל השפת אמת (מנחות, קג, ע"ב) דמנחה בלולה משמע שבלולה כאחת, עכ"ל. ולא בשתי כלים, ולכן נצרך שיהיו ראוי לבילה בכלי אחד.

והבן שבלול כפשוטו חיבור החלקים, אולם בעומק הוא סוד האחד. וכתב בשם משמואל (וישלה, תרע"ז, ד"ה ונראה) וז"ל, שאיתא בפייט (תפלת גשם) כנאבק לו שר בלול מאז וממים, אך י"ל שלשון בלול יש לפרש אפילו בלתי התכללות, כמ"ש בלתי בשמן רענן, שפרש"י מלשון בלול אף שאינו פתוך אלא משוח בשמן המשחה, עכ"ל.

מקטרג בדרכים, כמ"ש גבי יעקב ובניו בלכתם ליוסף, שלא רצה לשלוח את בנימין, וקרהו אסון בדרך. וכתוב (במדבר, כד, כב) בדרך לשטן לו, ר"ת בלל. ומצד התיקון כתיב (דברים, א, לג) ההלך לפניכם - בדרך לתור לכם - מקום, ר"ת בלל. וכן כתיב (מלכים, א, ב, ג) ללכת בדרכיו לשמור, ר"ת בלל. וכן במלחמה (בחינת נצח או הוד כנודע) יש בלבול הדעת, וכתוב (שמואל, א, כט, ד) לנו לשטן במלחמה, ר"ת בלל.

יסוד

כתב הרד"ק (בספר השורשים, ערך בלל) וז"ל, ומן השרש הזה (בלל) והענין הזה, תבל עשו (ויקרא, כ, יב) בפלס תמס יהלך (תהלים, נח, ט), מן מסס, ולפי שמבלבל זרעו עם מי שאינו ראוי להזדווג עמו, אמר תבל. וכתוב (ויקרא, יח, כ) ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך - לזרע לטמאה בה, ר"ת בלל. וכתב בספר מפתח השמות [וכן בספר מפתח החכמות] (נח) וז"ל, העירוב שהוא ביסודות הזרע, והוא סיבת ההויה, הוא בעצמו בהתהפכו, סבת ההפסד (בחינת בל), ובהפסד יתנפצו האברים, ומשם הפיצם ה' על פני כל הארץ. כי הנה הסבה, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ, עכ"ל.

לולב סוד יסוד, כנודע. וכתב בספר הקנה (ד"ה סוד ההקפות) וז"ל, מהו לולב, בלול, שדין ורחמים בלול בו. ועיין מצודות דוד לרדב"ז, מצוה קיח, ליטול לולב, עיי"ש.

מלכות

בחינת בת. ומדת שמן בת (עיי' רד"ק, יחזקאל, מה, יד). ומנחה שבלולה בשמן, בלול בה מדה הנקראת בת, ודו"ק. כלי. ונצרך ראוי לבילה בכלי אחד. עיין ערך קטן יחידה.

נפש

פעולה. כתב בחשק שלמה (השורשים, הקדמה) וז"ל, שאותיות הכפולות בשרש, כגון מסס בלל (בילה - בלל) וכו', מורים על הרוב לחוזק הפעולה ושלימותה, עכ"ל.

רוח

כתב בספר סודי רזיא (אות א, טו) וז"ל, בספר יצירה, רוח מרוח, חקק וחצב בו ברוח הפה, בלול ומעורבת בשלשה, בו רוח ממש, ורוטב (לחות), וחמימות, עכ"ל. והרי שתערובת שורשה ברוח, ודו"ק, ופשוט.

וכתב בחשק שלמה (השורשים, שורש בל) וז"ל, בל - שם, ופעל, ומלה, שכולם מענין אחד. ומורה

מילון ערכים בקבלה בלל

ופקדתי על בל בבבל והוצאתי את בלעז מפיו (ירמיהו, נא, מד), ובא דניאל וגזר לצאת בלעז של צלם מפיו, ואז נפל הצלם ונשבר, על כן קרה שמה בכל כי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה', עכ"ל, עיי"ש בארוכה כל דבריו (בד"ה כי דור הפלגה). והיינו שכאשר זה תערוכת באופן של בלעז, יש לו בירור אף כאן בעוה"ז. ועיין מגלה עמוקות (נח, ד"ה ענין דור ההפלגה) וז"ל, כי גר יהיה זרעך - בארץ לא להם, ר"ת בלל, עכ"ל, עיי"ש באריכות כל דבריו.

ושורש בלילות בעת היצירה, כמ"ש בשקל הקודש (ד"ה שמים העליונים) וז"ל, הקב"ה בלל אש ומים (ע"י רוח) ועשה מהם שמים, ואמנם כי זהו יום שלישי במעשה בראשית, שברא הוא ית' בחפץ וברצון בריאה זו, ואמרו (חז"ל) לחים היו ולא הוקרשו עד יום שלישי, ואמנם הבן הענין, כיסוד האש והמים שהיו הם במחלוקת, והמחלוקת היתה בסבת שלום, ותיקון העולם וישובו, עכ"ל, עיי"ש. וזהו מהות כל הבריאה, בלילות הכוחות המנוגדים יחדיו.

וכתב ר"א אבולעפיה (מפתח השמות, וכן במפתח החכמות, נח) וז"ל, העירוב שהוא ביסודות הזרע, והוא סיבת ההויה, הוא בעצמו בהתהפכו, סבת ההפסד, ובהפסד יתנפצו האברים, ומשם הפיצם ה' על פני כל הארץ. כי הנה הסבה, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ, והכל תלוי בלב, על זה קרא שמה בכל, והקבלה מעידה על זה מכל צד, עכ"ל. בכל - בלב.

כתב הגר"א (תיקונים, תיקון נד) וז"ל, כי שם בלל - שנתערבו טוב ורע, והוא בנוגה, עץ הדעת, והוא מ"ש (ב"ר, לח) אשר בנו בני האדם, בנוי דאדם קדמאה, ר"ל שגם הם בעץ הדעת חטאו, עכ"ל. וזהו ערב זעיר, תערוכת של נוגה.

אולם יש תערוכת של ערב רב דקלקול, רע גמור, כמ"ש בזוה"ק (ח"א, כה, ע"א) וחמש מינין אינן בערב רב, ואינן (סימן נגע רע) נפלים גבורים ענקים רפאים עמלקים, ובגיניהו נפלה ה' זעירא מאתרהא. בלעם ובלק מסטרא דעמלק הו, טול ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, אשתאר בכל, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ (בראשית, יא, ט), עיי"ש.

אולם ערב זעיר, הוא מ"ש בתיקונים (נד, פז, ע"ב) והארץ היתה תהו ובהו, דא עץ הדעת טוב ורע, ודא רזא תהו עמק רע, בהו עמק טוב, ודא עץ הדעת טוב ורע, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ, ומהכא נפק כל ערוביאי, דאיהו צדיק ורע לו רשע וטוב לו. וכדברי הגר"א הנ"ל (שם). אולם בערב רב, זהו תערוכת רע ברע, עם ניצוץ טוב, ודו"ק.

וערב רב אין לו בירור בעוה"ז, אולם ערב זעיר, קליפת נוגה, יש לו בירור, כנודע. וכתב בברית כהונת עולם (מאמר לשקלים, פ"ו) וז"ל, בלל ה' את שפתם, וממדריגות לשה"ק הורד ללשון ארמית, שהוא לשון בין קודש לחול, כמו הנוגה (פע"ח, שער הנהגת הלימוד), עכ"ל. והבן שכאשר אנו עוסקים בלשון ארמית, אנו מבררים את קליפת נוגה.

ויש אופן של בירור הרע של הערב רב, לבירור הטוב מתוכו, אם אינו מעורב כפשוטו, אלא בלעז (בל-ע), כמ"ש בשערי אורה (ש"י) וז"ל,

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
בלל-בולסיף-אפקטפיוזון-בלום-בול-
אספסתא-ברבל-מדובלל-הובלילא-טרד-
טרכן

מילון ערכים ארמית

בלל-בולסיף-אפקטפיוזן-בלום-בול-אספסתא ברבל-מדובלל-הובלילא-טרד-טרכן

ויש בלילה לצורך מאכל בהמה, והוא הנקרא אספסתא, כמ"ש בערוך (ערך אספסתא) וז"ל, תרגום אם יגעה שור על בלילו, יגעה תורא על אספסתיה, עכ"ל.

ה. בליעל, שכל מעשיו באופן בלול ומעורב, בליל-ע, והיינו שמעשיו מעורבים מכל ע' אומות ואין ניכר במעשיו לאיזה אומה הוא שייך. והיפוכו בקדושה, בצלאל, בלא-צל, והיינו שהיה יודע בצלאל לצרף אותיות שני בראו בהם שמים וארץ, בלכול דתיקון, בלול דתיקון.

ו. תבלול בעינו. עיין ערך ערך חלזון. וכתב בערוך (ערך ברבל) וז"ל, (בכורות, מד) אבל מברבל-תא לא, כתב רחמנא תבלול, פירוש, שמבולבל לבן בשחור, עכ"ל.

ז. רגליו של אדם, אחד ארוכה ואחד קצרה. ואמרו (סוכה, כב, ע"א) סוכה מדובללת, וכו', מאי מדובללת, שמואל אמר, מבולבלת, והיינו קנה עולה וקנה יורד. ומעין כך באדם, שרגלו אחת קצרה ואחת ארוכה, ומעין כך בידי.

ז. המסס, עיין ספ"י. ונקרא הובלילא. עיין שבת (לו, ע"א). וכתב רש"י (שם) וז"ל, מתחילה היו קורין להמסס הובלילא, עכ"ל. ועי"ש ביחס לבית הכסות.

וכן טרד, פירשו בערוך ערך טרד, וז"ל, טורד אדם חבית ביינה ושמריה (שבת, קלט). פירוש, מערבה ומבלבלה, עכ"ל, עי"ש.

עוד כתב בערוך, ערך טרכן, וז"ל, א"ב, פירוש בלשון יוני, מהומם ומבולבל, עכ"ל.

כתב בערוך (ערך בלב) וז"ל, תרגום של בלל, תמן בלב, עכ"ל. והיינו בלבב שפתם, וע"ש כן נקראת בבל בולסיף, כמ"ש בערוך (ערך חצצרת) וז"ל, בבל - בולסיף (ב"ד, פרק לח), בלל שפת, עכ"ל.

ויש כמה אופני בלכול באדם.

א. בלכול דעתו, כמ"ש בערוך (ערך אוב) וז"ל, א"ב, ומכשף אשר הוא כאיש נבוב ומבולבל וכו', עכ"ל.

ב. בלכול בדיבורו, כנ"ל בלל ה' את שפתם. וכמה אופנים של בלכול בדיבור ישנם.

ג. בלכול המאכל בקרבו, כמ"ש בערוך (ערך אפ-קטפיוזן) וז"ל, פירוש אפיקטפיוזן בלשון מקרא הוא, הקיא, ונראה שהוא שלשה מלות, אפיק-טפיוזן, הוציא עודף המזון, כי כן דרך האס-טומכא בשיעדיף עליה האוכל, לא תקבלנו ואז תתבלבל האיסטומכא, ויקיא האדם, עכ"ל. וזהו בלכול לאכול הנבלע (בל-לע), כמ"ש שם וז"ל, א"ב, פירוש בלשון יוני, קיא אוכל הנב-לע, עכ"ל.

ד. בלכול לצורך מאכלו של אדם ובהמה, והוא הנקרא יבול, מלשון בלל, וכלשון רש"י (איוב, כד, ו) וז"ל, בלילו - יבולו, עכ"ל. וכתב בערוך (ערך אצר) וז"ל, אוצר מבולבל שמניחין בו רוב מינין, עכ"ל. והוא הנקרא אוצר בלום, עי"ש. ושורשו בלולה בתורה, כמ"ש בערוך שם. ועיין סנהדרין (כד, ע"א) מאי בבל - בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בתלמוד. וע"ש כן נקרא חודש חשון ירח בול, כמ"ש בירושלמי (ר"ה, ב, ע"א) ירח בול, שבו העולם בולל את תבואתיו.